

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

AKADEMIA PRZEDSZKOLAKA

PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

DLA DZIECI OD 3-6 LAT

mgr Violetta Bączyk

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. CELE PROGRAMU	4
III. METODY PRACY	6
IV. FORMY PRACY	11
V. OBSZAR FIZYCZNY.....	12
VI. OBSZAR EMOCJONALNY	19
VII. OBSZAR SPOŁECZNY	23
VIII. OBSZAR POZNAWCZY.....	28
IX. PODSTAWA PROGRAMOWA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO	50
X. EWALUACJA PROGRAMU.....	61
XI. BIBLIOGRAFIA.....	62

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

WPROWADZENIE

Program wychowania przedszkolnego „Przedzskolak na Starcie” jest programem autorskim, napisanym zgodnie z nową podstawą programową. Oparty jest na edukacji, która ma wspierać rozwój dziecka, wychowywać je i kształcić.

Długoletni staż pracy z małym dzieckiem w przedszkolu skłonił mnie do napisania programu zgodnego z nową podstawą programową po zmianie z dnia 14 lutego 2017 roku.

Specyfika rozwoju i uczenia się dziecka w wieku przedszkolnym polega m.in. na tym, że uczy się ono spontanicznie w różnych sytuacjach, często przypadkowo i mimowolnie. Jest to tzw. uczenie się okazjonalne. Te małe dzieci są coraz ciekawsze świata, poszerza się ich krąg zainteresowań poznawczych, wzrasta chęć obserwacji i zdobywania wiedzy. Praca dydaktyczno-wychowawcza ma służyć rozwojowi każdego dziecka, a w szczególności temu najmłodszemu, kiedy uczy się ono bardzo chętnie, pod warunkiem, że ułatwimy mu to kreując sytuacje, w których powstają sprzyjające warunki do podjęcia aktywności i zaspokojenia ciekawości.

Niezaprzeczalnie zabawa jest podstawowym rodzajem działalności tego wieku, więc i ona towarzyszyć powinna nauce dziecku przez cały czas.

Postanowiłam wykorzystać potencjał dziecięcego umysłu i stworzyć dla nich program, który pozwoli im od najmłodszych lat bawić się, poznawać to co bliskie, z czym dziecko spotyka się na co dzień.

Chcę spełnić dziecięce oczekiwania i uczynić świat ciekawszym.

Mam nadzieję, że program ten będzie wspieraniem rozwoju dzieci, a nie celem samym w sobie. Dużym sukcesem dla mnie będzie uśmiech na twarzy dziecka przy poznawaniu kolejnych tajemnic życia.

Program edukacji przedszkolnej „Przedzskolak na starcie” pozwala nauczycielowi zadbać o optymalny rozwój wychowanka, stwarza możliwość uwzględniania jego indywidualnych preferencji, wyzwala aktywność dziecka.

Korzystając z niniejszego programu nauczyciel przedszkola może posługiwać się bogatym i różnorodnym repertuarem metod i form zarówno tradycyjnych, jak i nowoczesnych.

Program ten jest bardzo szczegółowy, gdyż ma on ułatwić pracę każdemu nauczycielowi. Temu, który ma już większy staż pracy, ale i temu, który pracę rozpoczyna, a więc młodemu nauczycielowi.

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

I. CELE PROGRAMU

Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to realizowane jest przez proces opieki, wychowania i nauczania – uczenia się, co umożliwia dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji.

II. PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

Dziecko kończące przedszkole ma zdobyć szereg umiejętności i rozwinąć swe indywidualne zdolności i talenty. Wychowanek przedszkola winien nabyć samodzielności i otwartości na otaczający go świat.

Wszystkie starania i założenia edukacji przedszkolnej zmierzają do tego, by dziecko osiągnęło taki stopień dojrzałości, który umożliwi mu sprostanie wymaganiom stawianym przez szkołę.

Niezbędne sprawności i umiejętności w zakresie sfery fizycznej, emocjonalno – społecznej i umysłowej, w które zostanie wyposażone dziecko uczęszczające do przedszkola, pozwolą mu na osiąganie sukcesów szkolnych i zminimalizują stres związany z podjęciem nauki.

Osiągnięcie założonych celów w edukacji przedszkolnej możliwe jest przez zabawę, zaciekawienie dzieci światem, który go otacza.

Rolę zabawy jako źródła nauki wymieniało wielu znanych naukowców, m.in.: E. Hurlock, L.S. Wygotski, E.A. Arkin, A. Brzezińska itp.¹

Profesor A. Brzezińska podkreśla, jak ważnym elementem dla małego człowieka są zabawy dowolne i płynąca z nich nauka na całe życie.² Łączy ona zabawę z przyjemnością. Te dwa elementy: nauka i przyjemność, otwierają drogę zarówno dziecku, jak nauczycielowi, do osiągnięcia sukcesów nie tylko w dziedzinie edukacji ale również na płaszczyźnie osobistej.

¹ red. A. Brzezińska, T. Czub, G. Lutowski, B. Smykowski Dziecko w zabawie i świecie języka –Poznań 1985

² Ibidem

PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU

Lew S. Wygotski stwierdził, że "zabawa jest źródłem rozwoju i stanowi strefę najbliższego rozwoju. Działanie w polu wyobraźniowym, w obrębie sytuacji "na niby", nieskrępowane zamierzenia, tworzenie planów życiowych i potrzeb woli, wszystko to powstaje w zabawie i pozwala "wspiąć się na grzbiet fali", czyniąc z niej najwyższy poziom rozwoju w wieku przedszkolnym.

Dlatego też bardzo istotne jest umożliwienie dzieciom prowadzenia swobodnych zabaw w domu i przedszkolu, zorganizowanie otoczenia dziecka w taki sposób, by mogło swobodnie korzystać z przedmiotów – zabawek, aby miało przestrzeń do wykorzystania w swojej działalności. Dla dobra dziecka, dla jego prawidłowego, harmonijnego rozwoju nie należy więc ograniczać dziecka w jego działaniach.

Rola dorosłych powinna zatem ograniczyć się do zapewnienia dziecku bezpieczeństwa podczas jego spontanicznych poczynań. Dorosli powinni rozumieć, że "dziecko nie bawi się dlatego, że jest dzieckiem, ale bawi się dlatego, by stać się dorosłym."³

Zabawa jest bowiem najważniejszym czynnikiem rozwoju dziecka, szczególnie w wieku przedszkolnym. W tym wieku bowiem motywy zabawowe skłaniają dzieci do wysiłków, których wynikiem jest uczenie się.

Organizując proces edukacyjny, pamiętać należy, aby zabawa była dla dzieci nauką, a nauka zabawą.

Istotne znaczenie w realizacji postawionych celów ma dobór metod aktywizujących dzieci. Nauczyciel dokonuje doboru metod i form pracy w zależności od ich skuteczności i znaczenia dla rozwoju dziecka, jego potrzeb, zainteresowań i upodobań, poziomu rozwoju, możliwości dzieci, rodzaju sytuacji edukacyjnej, materiału edukacyjnego itd.

Uwzględniając indywidualne potrzeby i możliwości dzieci postanowiłam dokonać przeglądu dotychczas stosowanych metod i wybrać z nich, moim zdaniem, najatrakcyjniejsze i najskuteczniejsze dla dzieci w wieku przedszkolnym.

Nie dokonuję tu całościowego opisu tych metod, chcę tylko zasygnalizować, że metody te są dobre i sprawdzone w pracy z dzieckiem. Dają możliwość indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości dzieci.

³ Lew S. Wygotski, „Wybrane prace psychologiczne II. Dzieciństwo i dorastanie”, red. A. Brzezińska, M. Marchow Psychopedagogiczne problemy edukacji przedszkolnej – A. Brzezińska, M. Burtowy Poznań 1995

³ M. Bogdanowicz, M. Szewczyk: Metoda Dobrego Startu. Harmonia, Gdańsk 2007.

III. METODY PRACY

Metody pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym powinny być jak najlepiej dobrane do rozwoju dziecka. Podczas ich doboru należy przede wszystkim uwzględnić wiek dziecka, jego zainteresowania oraz możliwości a także sytuację środowiskową i rodzinną wychowanka. Metody pracy idealnie dobrane muszą spełniać swoje zamierzone cele. Znanca tematyki M. Kwiatkowska twierdzi iż najlepsze wyniki osiągają metody czynne wraz z połączeniem metod słownych i percepcyjnych.

Metody czynne to metody oparte na działalności dziecka. Do nich zaliczamy:

1. Metodę ćwiczeń (dzieci są pobudzane do naśladownictwa i utrwalania pewnych czynności. Ćwiczenia te wzbogacają ich ruchową sprawność, ale nie tylko. Metoda ćwiczeń wzbogaca wiedzę i umiejętności praktyczne. Głównym celem tej metody jest kształtowanie pożądanych postaw u dzieci.)

2. Metodę zadań stawianych dziecku (Metoda oparta na samodzielnej działalności dziecka, indywidualnym rozwiązywaniu problemów i wysnuwaniu wniosków. Pedagog stawia przed wychowankiem zadanie, które rozwiązuje samodzielnie. Mogą to być na przykład tworzenia prac plastycznych, obserwacja przyrody oraz różnego rodzaju rebusy, łamigłówki.)

3. Metodę kierowania własną działalnością dziecka (W tej metodzie nauczyciel zobowiązany jest do inspirowania dziecka oraz zachęcania go do samodzielnej działalności, samorozwoju.)

4. Metodę samodzielnych doświadczeń (Głównym celem tej metody jest ułatwienie maluchom nawiązywania kontaktów ze społeczeństwem, przyrodą, tradycją, kulturą oraz sztuką. Nauczyciele stwarzają warunki do spontanicznych zachowań, postępowań oraz zabawy.)

Kolejną metodą pracy w placówkach przedszkolnych są wcześniej już wspomniane metody słowne. Kwiatkowska wylicza tu następujące:

1. Metoda żywego słowa (Metoda przygotowująca dzieci do pisania, czytania a także liczenia. Oparta na pracy słowem. Pobudza ona wyobraźnię i procesy poznawcze. Uczy dzieci wrażliwości na piękno, pobudzając w nich pozytywne

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

uczucia płynące z obcowania z literaturą piękną. Dzieci dzięki tej metodzie poznają wartość słowa pisanego.)

2. Instrukcje i objaśnienia (Głównie dotyczą instruowania podczas przygotowania do wykonania zadania powierzonego dzieciom. Towarzyszą poznawaniu nawyków higienicznych, rozwojowi fizycznemu i nabywaniu nowych umiejętności.)

3. Sposoby społecznego porozumienia (Metoda może przejawiać się w postaci dezaprobaty lub aprobaty, a także upominań, przekonywań, zakazów oraz nakazów.)

4. Opowiadania, rozmowy, zagadki (Metody bardzo lubiane przez dzieci. Pomagają im rozwijać spostrzegawczość, logiczne myślenie a także odwoływać się do posiadanej już wiedzy. Rozwijają procesy poznawcze, zasób informacji i wiedzy oraz pomagają dzieciom wzbogacać się intelektualnie.)

Kolejną grupą metod pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym są metody percepcyjne, czyli opierające się na obserwacjach. Do nich zaliczamy:

1. Metodę przykładu (Metoda ta oparta jest na osobach dorosłych czyli wzorcach. Opiekunowie dzieci powinni swoją postawą, zachowaniem a także ubiorem dawać przykład.)

2. Metodę pokazu i obserwacji (Nauczyciel w trakcie tej metody ma za zadanie skupić uwagę podopiecznego na obserwowanej czynności, rzeczy lub istocie np. obserwacja psa czy pokaz sznurowania obuwia.)

3. Metodę uprzystępniania sztuki (Metoda opierająca się na odbiorze dzieł sztuki takich jak obrazy, muzyka, literatura czy sztuka teatralna. Nauczyciel korzystający z tej metody powinien możliwe jak najpełniej przybliżyć przedszkolakom wyżej wymienione dzieła, pomóc im je zrozumieć i w odpowiedni sposób przeżyć.)

Wiek przedszkolny to okres wzmożonej aktywności poznawczej, wyrażającej się silną potrzebą intelektualną wrażeń, dużym napięciem emocjonalnym i potrzebą działania. Zadaniem wychowania przedszkolnego jest zatem stworzenie sytuacji, w których dziecko znalazłoby zaspokojenie tych potrzeb. Nauczyciele, aby osiągnąć jak najlepsze efekty swojej pracy wykorzystują nowoczesne metody pracy.

METODA RUCHOWEJ EKSPRESJI TWÓRCZEJ R. LABANA- u podstaw tej metody leży naturalna ruchliwość i naturalny styl motoryki dziecka.

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

Pozwala ona na posługiwanie się różnymi formami ruchu i ekspresji jak: ćwiczenia muzyczno- ruchowe, zabawy, taniec, opowieść ruchowa, inscenizacja, improwizacja ruchowa, pantomima, sceny dramatyczne. W metodzie uwzględnia się łączenie ruchu z muzyką i rytmem dlatego często przy realizacji zadań wykorzystuje się instrumenty perkusyjne. Każdy ćwiczący wykonuje zadania ruchowe na swój sposób i wobec tego pokaz wykonania jest zbędny, schodzi na dalszy plan. Należy tylko ćwiczącym wyjaśnić, co mają robić, a sposób wykonania będzie zależał od ich inwencji twórczej, pomysłowości, fantazji oraz doświadczeń ruchowych.

METODA WERONIKI SHERBORNE- jest prosta, naturalna i możliwa do zastosowania w każdych warunkach, bez konieczności używania przyrządów. Ćwiczymy na bosy, w niskich, bezpiecznych pozycjach i bez elementu współzawodnictwa. Po intensywnym wysiłku stosujemy odpoczynek i relaks. Metoda ta nawiązuje do „języka ciała”, czyli ćwiczenia stanowią formę naszego komunikowania się z innymi. Ze względu na swą prostotę i naturalność jest to metoda dla każdego. Każdy może w niej uczestniczyć w takim zakresie, w jakim jest to dla niego możliwe. Nie ma słabych, gorszych, czy smutnych. Wszyscy są aktywni, radosni i zwycięscy. Każdemu coś się uda, każdy zostanie pochwalony i zachęcony do dalszych wysiłków.

METODA KNISSÓW- jest to metoda, która ma na celu kształtowanie i rozwój fizyczny dziecka poprzez ruch, muzykę, zastosowanie oryginalnych przyborów. Ćwiczenia odbywają się na wszystkich grupach mięśniowych z uwzględnieniem automasażu. Jednocześnie uwarżliwia się małe dziecko na piękno muzyki klasycznej. W metodzie tej główny nacisk kładzie się na ruch. Ważną rolę w metodzie Kniesów spełniają przybory do ćwiczeń ruchowych, przybory do wytwarzania dźwięków.

METODA CARLA ORFFA-głównym elementem tej metody jest śpiew i gra na prostych instrumentach perkusyjnych. Pozwala na twórczą samodzielność dzieci, poszukiwanie różnych rozwiązań. Taka aktywność prowadzi do intensywnego rozbudzania wyobraźni i wrażliwości muzycznej.

METODA PAULA DENNISONA (KINEZJOLOGIA EDUKACYJNA)-kinezjologia edukacyjna, to praktyczny i dynamiczny system, który posługuje się prostymi ruchami ciała dla zintegrowania funkcji mózgu. Dużą atrakcją tej metody jest jej wyjątkowa łatwość i użyteczność. Specyficzne ruchy gimnastyki mózgu uaktywniają sieci neuronowe w całym mózgu, w obu półkulach równocześnie, pomagają budować podstawy potrzebne do zapewnienia sukcesu w uczeniu się w ciągu całego życia Kinezjologia Edukacyjna pomaga poprzez ćwiczenia, na poprawę wzroku, pamięci, rozumienia, koordynacji i postawy.

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŹMIERZU*

METODA IRENY MAJCHRZAK- metoda dotyczy dziecięcej inicjacji w tajemniczy świat pisma, przy wykorzystaniu imienia dziecka. Irena Majchrzak sugeruje, że dziecko, przez własne imię, z którym się utożsamia, rozbudzi swoje zainteresowanie pismem, pisaniem i czytaniem.

W tej koncepcji, zabawy i gry są wspólne dla wszystkich, w których jednak każdy działa z innym materiałem. Metoda ma charakter analityczno-syntetyczny, a zestawy obrazkowo- słowne pomagają w percepcji tekstu na bazie poznanych liter.⁴

METODA GLENA DOMANA- u jej podstaw leży globalna nauka czytania. Metoda przeznaczona jest dla dzieci poniżej piątego roku życia, dla małych dzieci, zacząć ją stosować można już u noworodka.

Doman twierdzi, iż „im więcej informacji wchłonie dziecko poniżej piątego roku życia, tym więcej ich zapamięta”.

Ogromną rolę w tej koncepcji, prócz doskonalenia kompetencji językowych, odgrywa oddziaływanie na analizatory wzroku i słuchu, a także rozwijanie spostrzegawczości, co staje się później niezbędne dla dziecka przy poznawaniu sylab, liter i ich różnicowaniu.⁵

METODA E. GRUSZCZYK- KOLCZYŃSKIEJ DO NAUKI MATEMATYKI- w edukacji matematycznej przedszkolaków najważniejsze są osobiste doświadczenia dziecka. Stanowią one budulec, z którego dziecko tworzy pojęcia i umiejętności. Jeżeli doświadczenia są specjalne dobrane, przyczyniają się także do rozwoju myślenia i hartowania dziecięcej odporności. Celem tej metody jest wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci. Zaplanowane działania służą wprowadzeniu nowych treści lub uporządkowania i ukierunkowania nagromadzonych doświadczeń. Głównym sposobem uczenia się matematyki jest rozwiązywanie zadań. Nauczyciel dostosowuje treści kształcenia do możliwości intelektualnych dzieci. Ta metoda ma wspomagać rozwój umiejętności matematycznych i uczy dzieci radzenia sobie z emocjami. Edukacja matematyczna E. Gruszczyk- Kolczyńskiej sprzyja stymulowaniu uzdolnień matematycznych u dzieci, a także dobrze przygotowuje je do nauki matematyki w szkole. Metoda sprzyja rozwojowi inteligencji operacyjnej dzieci, uodparnia je na sytuacje trudne i rozwija ich umiejętności.

⁴ I. Majchrzak: Wprowadzenie dziecka w świat pisma. WSiP, Warszawa 2000 r.

I. Majchrzak: Opowieści sowy. Mac Edukacja, Kielce 2004.

I. Majchrzak: Gry czytelnicze. Mac edukacja, Kielce 2005.

I. Majchrzak, Nazywanie świata, MAC Edukacja 2007

⁵ G. Doman: Jak nauczyć małe dziecko czytać. Excalibur, Bydgoszcz 1992.

G. Doman : Jak postępować z dzieckiem z uszkodzeniem mózgu. Protex, Poznań 1996.

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

METODA DOBREGO STARTU MARTY BOGDANOWICZ- założeniem Metody Dobrego Startu jest jednocześnie rozwijanie funkcji językowych, funkcji spostrzeżeniowych: wzrokowych, słuchowych, dotykowych, kinetycznych (czucie ruchu) i motorycznych oraz współdziałania między tymi funkcjami, czyli integracji percepcyjno- motorycznej. Są to funkcje, które leżą u podstaw złożonych czynności czytania i pisanie. Usprawnianie w tym zakresie, jak również kształtowanie lateralizacji (ćwiczenia ustalania ręki dominującej) i orientacji w prawej i lewej stronie ciała jest wskazana dla dzieci przygotowujących się do nauki czytania i pisanie. Ćwiczenia prowadzą do większej harmonii psychoruchowej: wyższego poziomu rozwoju i współdziałania funkcji intelektualnych (mowy, myślenia) i instrumentalnych (spostrzeżeniowo- ruchowych). Dzięki temu dochodzi do prawidłowego wykonywania czynności ruchowych we właściwym czasie i przestrzeni, w harmonii z czynnościami poznawczymi, w tym językowymi.

SZTUKA SKŁADANIA PAPIERU ORIGAMI- origami jest sztuką, która przede wszystkim uczy obserwacji życia. Japońscy pedagodzy uznali, że kształtuje i wyrabia smak artystyczny, rozwija fantazję, zainteresowanie światem, wyrabia zręczność manualną, kształci cierpliwość i uczy organizacji pracy. Działalność manualna tak charakterystyczna dla wieku przedszkolnego znajduje możliwość realizacji także przez robienie papierowych składanek. Składanie papieru wymaga już ukształtowanej do pewnego stopnia koordynacji ruchów rąk i współpracy palców. Łamanie papieru ćwiczy umiejętność panowania nad ruchami ręki, przechodzenia od ruchów szerokich i płynnych do drobnych, oderwanych i bardziej precyzyjnych. Zajęcia te ukierunkowują spostrzegawczość, ćwiczą uwagę i wytrwałość, przyczyniają się do usprawniania koordynacji wzrokowo- ruchowej. Podczas składania modeli dzieci poznają otaczającą rzeczywistość. Odtwarzając kształt trzeba dokonać wielu operacji myślowych, wyodrębnić i scalić cechy, zapamiętać. Orgiami pomaga w utrwalaniu pojęć geometrycznych takich jak trójkąt, kwadrat, połowa. W toku działania dziecko ujawnia swoje możliwości, pomysłowość i wyzwala aktywność. Nauczyciel musi dokładnie pokazać, objaśnić kolejne etapy, a następnie pomagać dziecku w kolejnych fazach składania. Zadania muszą być dostosowane do możliwości manualnych i technicznych przedszkolaka. Wszystkie figurki są wykonywane zgodnie z instrukcją, ale ich zdobienie, sposób wykończenia pozostawiamy pomysłowości i twórczej inwencji dziecka.

PEDAGOGIKA ZABAWY- pedagogika zabawy jest metodą, która stwarza dzieciom możliwość działania w atmosferze akceptacji i zaufania. Celem pedagogika zabawy jest dostarczenie prowadzącemu różnorodnych pomysłów, które umożliwią świadomą i kreatywną pracę z grupą. Aktywizowanie dzieci w procesie nauczania jest obecnie uznawane za najważniejszą zasadę nauczania i

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

uczenia się. Głównym celem pedagogiki zabawy są: harmonijny i wszechstronny rozwój dziecka, pomoc w odkrywaniu najlepszych cech dziecka.

METODA PROJEKTU- metoda projektów polega na praktycznym działaniu dotyczącym realizacji pewnego zadania, które zaproponowały dzieci lub nauczyciel. Nauczyciel jest tu jedynie osobą wspomagającą, wyzwalającą inicjatywę dziecka. Pomysł na projekt zależy przede wszystkim od zainteresowań dzieci, lub sytuacji problemowej, w jakiej się znalazły. Najlepsze przyswojenie określonej wiedzy przez dzieci to praktyczne działanie. Następstwem tego jest wzrost odpowiedzialności za własne postępowanie. Dzieci, które doświadczyły swobody inicjowania działań osiągają w późniejszym okresie lepsze wyniki w nauce.⁶

DRAMA - jest specyficzną metodą w nauczaniu i wychowaniu, która polega na rozwiązywaniu problemów poprzez działania w roli, poprzez uczestniczenie w fikcji dramatycznej, najczęściej improwizowanej lub opartej na tekście literackim. Drama uczy samodzielności myślenia i działania, aktywności i otwartości, rozwija emocje, wyobraźnię i fantazję, także elokwencję i plastykę ciała, wyrabia umiejętność współzycia i pracy w grupie.

Zabawy badawcze, doświadczenia, obserwacje przyrodnicze- naturalną metodą poznawczą stosowaną przez dzieci w wieku przedszkolnym jest aktywność badawcza, która występuje w dwóch postaciach. Pierwsza to samodzielne odkrywanie. Dziecko ma tu pełną swobodę działania, samo wyznacza sobie tempo i czas pracy, ale jednocześnie jest to uczenie się drogą prób i błędów, w którym narażone jest ono na wiele trudności i porażek. Drugi sposób odbywa się pod kierunkiem nauczyciela. Nauczyciel zajmuje tu rolę inicjatora sytuacji, prowokuje do stawiania pytań, udostępnia stosowane metody i pomoce badawcze, ukierunkowuje go podczas badań i eksperymentowania.

IV. FORMY PRACY

Forma to zespół czynności nauczyciela i czynności dzieci powiązanych ze sobą wzajemnie, określone w czasie i przestrzeni. Podstawowymi formami organizacyjnymi pracy jest działalność:

- **indywidualna**
- **zespołowa**

⁶ B. Gołębiak, *Uczenie metodą projektów*, WSiP 2002

A. Mikinia, B. Zajac, *Jak wdrażać metodę projektu. Poradnik dla nauczycieli i uczniów...*, Impuls 2006

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- **zbiorowa (praca z całą grupą)**

Natomiast podstawową i najważniejszą formą aktywności dziecka jest zabawa, która jest dominującą w wychowaniu przedszkolnym. K. Lubomirska wyróżnia następujące rodzaje zabaw: spostrzegawcze, manipulacyjne, iluzyjne, konstrukcyjne oraz majsterka, gry i zabawy umysłowe, gry i zabawy zespołowe i towarzyskie. Do zabaw zalicza także rysowanie, malowanie, lepienie.

Praca w przedszkolu wymaga określonych form. Do podstawowych form pracy wychowawczej i edukacyjnej w przedszkolu należą:

- zabawa i inne rodzaje działalności dzieci pozwalające na rozwijanie własnej inicjatywy,
- czynności samoobsługowe dzieci np. związane z utrzymaniem higieny osobistej oraz praca użyteczna,
- uroczystości,
- spacer i wycieczki,
- zajęcia organizowane przez nauczycielkę z całą grupą lub prowadzone w mniejszych zespołach.

V. OBSZAR FIZYCZNY

CELE OGÓLNE:

- Wdrażanie dzieci do czynności samoobsługowych;
- Kształtowanie nawyków higienicznych i kulturalnych;
- Wdrażanie do kultury spożywania posiłków;
- Doskonalenie sprawności fizycznej;
- Wdrażanie dzieci do odpoczynku;
- Doskonalenie motoryki dużej i małej;

Fizyczny obszar rozwoju dziecka.

Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:

5.1 zgłasza potrzeby fizjologiczne, samodzielnie wykonuje podstawowe czynności higieniczne,

- ❖ sygnalizuje potrzeby fizjologiczne,
- ❖ korzysta z toalety przed myciem rąk,
- ❖ spuszcza wodę po wyjściu z toalety,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ potrafi podciągnąć rękawy przed myciem rąk,
- ❖ umie zachować się w łazience,
- ❖ myje ręce z zachowaniem kolejnych etapów,
- ❖ dba o higienę osobistą,
- ❖ pamięta o konieczności mycia zębów,
- ❖ wie, że nie wolno pożyczać przyborów,
- ❖ korzysta ze swojego ręcznika;

5.2 wykonuje czynności samoobsługowe: ubieranie się i rozbieranie, w tym czynności precyzyjne, np. zapinanie guzików, wiązanie sznurowadeł, zapinanie zamka,

- ❖ samodzielnie zakłada obuwie,
- ❖ zachowuje poprawną kolejność ubierania się,
- ❖ samodzielnie zakłada, kurtkę, czapkę, szal, rękawiczki,
- ❖ pomaga innym dzieciom w czynnościach samoobsługowych,
- ❖ poznaje zasady ubierania się w zależności od pory roku,
- ❖ pilnuje porządku na swojej półce w szatni,
- ❖ dba o porządek w swoich rzeczach,
- ❖ wie, co oznaczają pojęcia: brud, czystość, porządek, bałagan,
- ❖ dba o własne ubranie;

5.3 spożywa posiłki z użyciem sztućców,

- ❖ prawidłowo posługuje się łyżką i widelcem (nożem),
- ❖ nakrywa do stołu i sprząta po posiłku,
- ❖ właściwie zachowuje się przy stole,
- ❖ przyjmuje odpowiednią postawę siedzącą przy stole podczas posiłków,
- ❖ opanowuje umiejętności cichego siadania i wstawania,
- ❖ stara się zjadać posiłek w ciszy,
- ❖ uczy się używania podstawowych form grzecznościowych: proszę, dziękuję, smacznego,
- ❖ posługuje się serwetką,
- ❖ wie na czym polega rola dyżurnego w przedszkolu, pełni jego rolę;

5.4 komunikuje potrzebę ruchu, odpoczynku itp.;

- ❖ akceptuje potrzebę wietrzenia pomieszczeń,
- ❖ uczestniczy w formach wypoczynku organizowanych przez nauczyciela,
- ❖ korzysta z aktywności ruchowej na powietrzu,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ akceptuje potrzebę wypoczynku,
- ❖ bierze udział w technikach relaksacyjnych,
- ❖ poznaje sposoby aktywnego wypoczynku,
- ❖ nabywa przekonanie o ważnym znaczeniu świeżego powietrza,
- ❖ dba o własne zmysły i higienę układu nerwowego poprzez:
 - naukę prawidłowego oddychania
 - opanowywanie gwałtownych reakcji emocjonalnych
 - dbanie o własny wzrok
 - unikanie hałasu i jego wszczywanie
- ❖ codziennie przebywa w ogrodzie przedszkolnym,
- ❖ rozumie konieczność dostosowania ubioru do temperatury i pory roku,
- ❖ pamięta o ochronie przed nadmiernym promieniowaniem słonecznym,
- ❖ rozumie konieczność jedzenia potraw niezbędnych dla zdrowia (np. owoce, warzywa),
- ❖ nazywa podstawowe pokarmy,
- ❖ rozumie konieczność zachowania czystości podczas spożywania posiłków.
- ❖ wie, dlaczego należy ograniczyć spożycie niektórych produktów (np. słodczy, chipsów),
- ❖ wie, dlaczego nie należy spożywać produktów szkodliwych dla zdrowia (coca- cola),
- ❖ rozumie konieczność mycia owoców i warzyw przed jedzeniem,
- ❖ rozumie konieczność jedzenia o określonych porach,
- ❖ przestrzega zakazu próbowania produktów lub potraw niewiadomego pochodzenia,
- ❖ poznaje zasady racjonalnego żywienia i stosuje je w codziennym życiu,
- ❖ wie, że po wysiłku fizycznym należy odpocząć,
- ❖

5.5 uczestniczy w zabawach ruchowych, w tym rytmicznych, muzycznych, naśladowczych, z przyborami lub bez nich; wykonuje różne formy ruchu: bieżne, skoczne, z czworakowaniem, rzutne;

- ❖ uczestniczy w ćwiczeniach porannych i ćwiczeniach gimnastycznych w zależności od stopnia swojej sprawności i stopnia trudności ćwiczeń,
- ❖ uczestniczy w ćwiczeniach korekcyjnych prowadzonych przez nauczyciela lub specjalistę,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ uczestniczy w zabawach i ćwiczeniach na wyczuwanie swoich rąk, dłoni, palców,
- ❖ codziennie wykonuje „gimnastyki” oczu,
- ❖ codziennie wykonuje ćwiczenia kinezylogii edukacyjnej,
- ❖ uczestniczy w zabawach:
 - orientacyjno- porządkowych, w których: zdobywa orientację w otoczeniu, szybko reaguje na umowne sygnały,
 - z elementami równowagi, w których chodzi w równowadze z dodatkowym ruchem,
 - z elementem czworakowania, w których wyrabia zwinność, swobodę w poruszaniu się, wzmacnia mięśnie rąk i nóg, naśladuje sposoby poruszania się różnych zwierząt, czworakuje tyłem, ściga się,
 - z elementem bieżnym, w których: doskonali wytrzymałość, nabywa lepszą orientację podczas biegu,
 - z elementami rzutu, celowania, toczenia, w których: coraz sprawniej wykonuje rzuty, toczenia i coraz dokładniej celuje,
 - z elementami wspinania się: stosuje prawidłowy chwyt podczas wspinania się, pokonuje tor przeszkód wymagający wspinania się, przewijania, przechodzenia po przyrządach,
 - z elementami podskoku i skoku, w których nabywa umiejętności miękkiego i płynnego wykonania serii podskoków, próbuje skakać wzwyż i w dal z rozbiegiem,
 - uspokajających i relaksacyjnych,
 - zabaw i gier ruchowych w terenie z elementami krycia się, tropienia, podchodów i łatwych zwiadów,
 - na śniegu,
- ❖ uczestniczy w różnych formach przedstawień: teatryki kukielkowe, cieni,
- ❖ odgrywa role w zabawach tematycznych, naśladowczych, opowieściach ruchowych,
- ❖ wykonuje improwizacje wokalne do krótkich, prostych wierszowanek,
- ❖ reaguje ruchem na słyszaną muzykę,
- ❖ sprawnie porusza się w przestrzeni (płynnie i zręcznie),
- ❖ uczestniczy w zabawach ruchowych ze śpiewem,
- ❖ uczestniczy w zabawach z elementem improwizacji ruchowej,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ uczy się nowych piosenek oraz powtarza wcześniej poznane,
- ❖ układa i śpiewa własne rytmizowane teksty na temat obrazków,

5.6 inicjuje zabawy konstrukcyjne, majsterkuje, buduje, wykorzystując zabawki, materiały użytkowe, w tym materiał naturalny;

- ❖ tworzy proste konstrukcje z klocków w układzie pionowym i poziomym,
- ❖ próbuje łączyć ze sobą różne klocki, manipuluje nimi, poznaje ich właściwości,
- ❖ z pomocą osoby dorosłej tworzy kompozycje płaskie i przestrzenne z materiału przyrodniczego,
- ❖ próbuje tworzyć różne konstrukcje z wykorzystaniem materiału przyrodniczego oraz surowców wtórnych, szuka różnych sposobów ich łączenia, np. ludziki kasztanowe, robot z butelki,
- ❖ tworzy konstrukcje przestrzenne z papieru, np. ozdoby choinkowe, wielkanocne, dekoracje w sali,
- ❖ wykonuje prace budowlano- konstrukcyjne z wykorzystaniem różnorodnych klocków i nietypowych materiałów,
- ❖ podejmuje prace zespołowe przy różnego rodzaju konstrukcjach (m.in.: figurki zwierząt, ludzi, scenki rodzajowe, makiety),
- ❖ samodzielnie tworzy coraz bardziej złożone konstrukcje z klocków,
- ❖ podejmuje próby współdziałania w planowaniu i wznoszeniu budowli,
- ❖ tworzy różne budowle z piasku (trasy komunikacyjne, zamki),
- ❖ buduje z mebli, koców i pudełek kartonowych,
- ❖ składa papier według określonego wzoru – wykonuje różne składanki papierowe,
- ❖ wykonuje ulepianki z plasteliny, masy solnej, gliny,
- ❖ wykorzystuje w zabawach tematycznych zabawki imitujące różne narzędzia i przybory,
- ❖ rozróżniana i nazywa przedmioty codziennego użytku i określa ich przeznaczenia,
- ❖ uczy się prawidłowo trzymać nożyczki,
- ❖ zna zasady bezpiecznego posługiwania się nożyczkami,
- ❖ obserwuje i podejmuje próby pomocy w naprawianiu zabawek i sprzętu,
- ❖ uczy się posługiwania podstawowymi narzędziami (nożyczki, temperówka, igła) i materiałami (papier ścierny, klej, farba),
- ❖ posługiwanie się podstawowymi narzędziami i materiałami,
- ❖ towarzyszy dorosłemu w pracach domowych,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ posługuje się wagą i zegarkiem,
- ❖ obserwuje, jak dorośli posługują się różnymi narzędziami i urządzeniami ułatwiającymi codzienne życie,
- ❖ przestrzega zakaz samodzielnego obsługiwanie urządzeń elektrycznych, włączania i wyłączenia z sieci, dotykania gniazdek elektrycznych,
- ❖ obsługuje, w obecności dorosłych, proste urządzenia techniczne – radio, magnetofon i inne urządzenia elektryczne,
- ❖ rozumie siłę prądu elektrycznego i zagrożenia płynące z jego strony,
- ❖ ogląda urządzenia, maszyny i pojazdy działające dzięki energii elektrycznej,
- ❖ rozróżniania urządzenia ułatwiające ludziom pracę i służących im do rozrywki,
- ❖ obserwuje pracę ludzi w najbliższym otoczeniu- zwraca uwagę na podstawowe czynności, narzędzia, charakterystyczny ubiór,

5.7 wykonuje czynności, takie jak: sprzątanie, pakowanie, trzymanie przedmiotów jedną ręką i oburącz, małych przedmiotów z wykorzystaniem odpowiednio ukształtowanych chwytów dłoni, używa chwytu pisarskiego podczas rysowania, kreślenia i pierwszych prób pisania;

- ❖ wykonuje ruchy naprzemienne,
- ❖ maluje na dużych arkuszach papieru, duże swobodne wzory,
- ❖ rysuje patykiem na ziemi, piasku,
- ❖ rysuje kredą na asfalcie,
- ❖ ilustruje ruchem palców proste wierszyki paluszkowe,
- ❖ prawidłowo trzyma kredkę i inne narzędzia pisarskie,
- ❖ ćwiczy prawidłowy układ ręki podczas wykonywania wzorów graficznych,
- ❖ naśladuje ruchy pokazywane przez nauczyciela,
- ❖ kreśli w powietrzu, na kartce różne znaki graficzne: koła linie, fale, litery, cyfry z zachowaniem zasady od lewej do prawej,
- ❖ nawleka na nitkę korale, makaron,
- ❖ wodzi palcem po śladzie,

5.8 wykonuje podstawowe ćwiczenia kształtujące nawyk utrzymania prawidłowej postawy ciała;

- ❖ poznaje zasady utrzymania prawidłowej postawy podczas siedzenia,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ podejmuje próby przyjmowania i utrzymywania prawidłowej pozycji podczas stania, chodzenia, siedzenia na krzeselku, na ławeczce, na dywanie,
- ❖ utrzymuje prawidłową postawę ciała podczas biegania,
- ❖ przyjmuje prawidłową postawę podczas rzucania,
- ❖ naśladuje i odtwarza ćwiczenia, które utrwalają nawyk prawidłowej postawy ciała i zapobiegają płaskostopiu,
- ❖ pamięta i stara się korygować postawę ciała w różnych sytuacjach, nie tylko podczas zajęć ruchowych,

5.9 wykazuje sprawność ciała i koordynację w stopniu pozwalającym na rozpoczęcie systematycznej nauki czynności złożonych, takich jak czytanie i pisanie;

- ❖ bierze udział w zajęciach ruchowych ze szczególnym uwzględnieniem kończyn górnych,
- ❖ zdobywa doświadczenia w kształtowaniu świadomości schematu własnego ciała: nazywa poszczególne części ciała,
- ❖ poznaje określenia: przód- tył, góra- dół, bok,
- ❖ przechodzi pod, nad i przez przeszkody,
- ❖ prawidłowo posługuje się pojęciami dotyczącymi orientacji w schemacie własnego ciała,
- ❖ orientuje się w schemacie ciała osoby stojącej naprzeciw (odwrotność strony lewej i prawej),
- ❖ ilustruje zabawy ruchami obu rąk i ruchami palców: zabawy paluszkami,
- ❖ ilustruje zabawy i krótkie wiersze ruchami obu rąk i ruchami palców,
- ❖ odtwarza ruchem i gestem znane czynności,
- ❖ chwyta dużą piłkę rękami ugiętymi w łokciach,
- ❖ wchodzi i schodzi ze schodów krokiem dostawnym, nie trzymając się poręczy,
- ❖ używa podczas ćwiczeń przyborów gimnastycznych: woreczki, piłeczki, laseczki itp.
- ❖ wykorzystuje podczas ćwiczeń nietypowe przybory: pudełka, chustki, gąbki,
- ❖ uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych z wykorzystaniem typowych metod oraz metod twórczej gimnastyki, improwizacji ruchowej R. Labana, C. Orffa, W. Sherborne, M. Kniessów,

VI. OBSZAR EMOCJONALNY

CELE OGÓLNE:

- Zapoznanie dzieci z emocjami;
- Respektowanie potrzeb innych;
- Wdrażanie dzieci do radzenia sobie w sytuacjach trudnych;
- Kształtowanie właściwych postaw w stosunku do zwierząt;
- Kształtowanie właściwych postaw w stosunku do przyrody;

Emocjonalny obszar rozwoju dziecka.

Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:

6.1 rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje, próbuje radzić sobie z ich przeżywaniem;

- ❖ rozpoznaje swoje emocje,
- ❖ nazywa emocje: radość, smutek, złość, strach, gniew,
- ❖ stara się panować nad swoimi emocjami,
- ❖ uczy się umiejętności wyrażania swoich emocji,
- ❖ potrafi nazwać i rozpoznać własne uczucia,
- ❖ rozróżnia dobre i złe emocje,
- ❖ wypowiada się na temat emocji,
- ❖ rozumie uczucie smutku,
- ❖ wie, jak radzić sobie z uczuciem smutku,
- ❖ podejmuje próby samodzielnych działań,
- ❖ wie, że bycie samodzielnym sprawia, że czujemy się dumni,
- ❖ panuje nad swoją złością,

6.2 szanuje emocje swoje i innych osób;

- ❖ rozumie i akceptuje uczucia innych,
- ❖ rozumie, że nie każda osoba tak samo okazuje uczucia,
- ❖ wie, jak okazać dziadkom swoje uczucia do nich,
- ❖ wie, że należy szanować starszych,
- ❖ szanuje wolność innych,
- ❖ toleruje odmienności w wyglądzie i zachowaniu innych,
- ❖ kształtuje życzliwą i serdeczną postawę wobec wszystkich ludzi, bez względu na to, jak wyglądają czy zachowują się,
- ❖ poznaje przyczyny odmienności np.: niezależnie od innej rasy ludzkiej, skutek choroby,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ wczuwa się w stany emocjonalne innych (empatia),
- ❖ poznaje odmienne upodobania rówieśników w zabawach i jedzeniu,
- ❖ wie, że nie wolno wyśmiewać się z innych,

6.3 przeżywa emocje w sposób umożliwiający mu adaptację w nowym otoczeniu, np. w nowej grupie dzieci, nowej grupie starszych dzieci, a także w nowej grupie dzieci i osób dorosłych;

- ❖ zdaje sobie sprawę z możliwych konsekwencji swoich zachowań,
- ❖ wie, że należy reagować, gdy komuś dzieje się krzywda,
- ❖ rozumie konieczność przestrzegania reguł grzecznościowych,
- ❖ reaguje na umowne sygnały,
- ❖ rozumie potrzebę wypełniania obowiązków i pomagania innym,
- ❖ odczuwa radość bycia przedszkolakiem,
- ❖ potrafi dzielić się z innymi ze względu na wiek i pochodzenie,
- ❖ nie chwali się tym co ma by nie sprawić innym przykrości,
- ❖ nie wyśmiewa się z innych, gdyż nie wie co może go samego spotkać,
- ❖ uczy się składać życzenia imieninowe swoim kolegom,
- ❖ uczy się właściwego zachowania podczas częstowania słodyczami,
- ❖ wyrabia nawyk uprzejmego witania się z kolegami,

6.4 przedstawia swoje emocje i uczucia, używając charakterystycznych dla dziecka form wyrazu;

- ❖ wyraża emocje za pomocą słów, gestów, muzyki, mimiki,
- ❖ potrafi wyrazić emocje w formie plastycznej,
- ❖ odczytuje wizytówki wyrazowe,
- ❖ dzieli emocje na grupy, zgodnie z ustalonym wcześniej kolorem,
- ❖ wyraża emocje w formach werbalnych i niewerbalnych (poprzez słowo mówione, pisane, rysunek, ruch i muzykę),
- ❖ potrafi nazwać emocje na podstawie wyrazu twarzy, oczu, ułożenia ust i określić sytuację, w jakiej osoba mogła się znaleźć,
- ❖ ocenia postępowanie bohaterów bajek,
- ❖ wczuwa się w określone sytuacje,

6.5 rozstaje się z rodzicami bez lęku, ma świadomość, że rozstanie takie bywa dłuższe lub krótsze;

- ❖ okazuje zainteresowanie i współczucie, gdy komuś jest przykro,
- ❖ zawiera przedszkolne przyjaźnie,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ opiekuje się nowymi kolegami,
- ❖ nie wyśmiewa się z innych, gdyż nie wie co może go samego spotkać,
- ❖ rozumie, że warto cieszyć się każdą chwilą,
- ❖ kształtuje umiejętność zachowań empatycznych takich jak współczucie, chęć pocieszania,

6.6 rozróżnia emocje i uczucia przyjemne i nieprzyjemne, ma świadomość, że odczuwają i przeżywają je wszyscy ludzie;

- ❖ rozpoznaje i nazywa postawy dobre i złe (potrafi uzasadnić swoje zdanie),
- ❖ umie odróżnić dobre postępowanie od złego,
- ❖ rozpoznaje i nazywa uczucia własne- cudze,
- ❖ nabywa umiejętności nazywania uczuć radość i smutek,

6.7 szuka wsparcia w sytuacjach trudnych dla niego emocjonalnie; wdraża swoje własne strategie, wspierane przez osoby dorosłe lub rówieśników;

- ❖ umie pokonać trudności występujące w konkretnych sytuacjach życiowych,
- ❖ umie poprosić w razie potrzeby,
- ❖ wie, że za udzielenie pomocy należy podziękować,
- ❖ uczy się poprzez zabawę serdecznych zachowań wobec bliskich osób: opiekowania się podczas choroby, pociesza gdy coś boli,

6.8 zauważa, że nie wszystkie przeżywane emocje i uczucia mogą być podstawą do podejmowania natychmiastowego działania, panuje nad nieprzyjemną emocją, np. podczas czekania na własną kolej w zabawie lub innej sytuacji;

- ❖ rozumie, że inni mają takie same potrzeby jak ja: uczestniczenia w zabawach, korzystania z atrakcyjnych zabawek,
- ❖ szanuje innych i ich potrzeby,
- ❖ zgodnie korzysta ze wspólnych miejsc do zabawy,
- ❖ szanuje własności i wytwory pracy swoich kolegów,
- ❖ uczy się przeproszania za niewłaściwe zachowanie,
- ❖ wytrwale czeka na swoją kolej w zabawie,
- ❖ stara się pogodzić z porażką oraz Cieszyć się z sukcesów kolegów i koleżanek,

6.9 wczuwa się w emocje i uczucia osób z najbliższego otoczenia;

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ wie, jak okazywać innym przyjaźń i miłość,
- ❖ wie, że ma wpływ na nastrój panujący w domu,
- ❖ rozumie potrzebę wypełniania obowiązków domowych i pomagania bliskim,
- ❖ wzbudza uczucie sympatii do wszystkich ludzi i ich uczynków,
- ❖ uczestniczy w sprawach rodziny, interesuje się radosnymi przeżyciami, a także troskami i kłopotami,
- ❖ poznaje proste zasady: chłopiec ustępuje miejsca dziewczynce,
- ❖ dostrzega i rozumie potrzeby innych: ciche zachowanie podczas gdy inni odpoczywają,
- ❖ troszczy się o bliską mu osobę, stara się sprawić jej przyjemność,
- ❖ rozumie, że przez swoje złe zachowanie robimy przykrość swoim bliskim, kolegom,

6.10 dostrzega, że zwierzęta posiadają zdolność odczuwania, przejawia w stosunku do nich życzliwość i troskę;

- ❖ właściwie obchodzi się ze zwierzętami,
- ❖ wie, że zwierzę jest przyjacielem człowieka,
- ❖ nie traktuje zwierząt jak żywej zabawki,
- ❖ wie, że zwierzęta odczuwają ból podobnie jak ludzie,
- ❖ uczy się odpowiedzialności,
- ❖ wie, że zwierzę trzeba nakarmić, wyjść na spacer, pójść do weterynarza,
- ❖ wie jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt,
- ❖ wie, z czym związana jest decyzja o przyjęciu nowego zwierzaka do domu,
- ❖ umie dostrzegać i oceniać złe traktowanie zwierząt przez ludzi,
- ❖ przejawia właściwy stosunek do zwierząt,

6.11 dostrzega emocjonalną wartość otoczenia przyrodniczego jako źródła satysfakcji estetycznej;

- ❖ budzi zaciekawienie otaczającym światem,
- ❖ wyrabia właściwy stosunek do otaczającej przyrody,
- ❖ poznaje rzeczywistości przyrodnicze poprzez obserwowanie, eksperymentowanie, odkrywanie,
- ❖ rozwija poczucie odpowiedzialności poprzez dokonywanie odpowiednich wyborów,
- ❖ kształtuje umiejętność dostrzegania i rozwiązywania problemów przyrodniczych,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ nabywa świadomość, że człowiek jest częścią przyrody i bez niej nie może żyć. Dbając o przyrodę dbamy o siebie,
- ❖ wyrabia poczucie dbałości o najbliższe otoczenie poprzez zbieranie i segregację odpadów wytwarzanych przez człowieka;
- ❖ nabywa opiekuńczy stosunek do roślin poprzez samodzielne pielęgnowanie,
- ❖ powstrzymuje się od niepotrzebnego zrywania roślin,
- ❖ rozwija emocjonalną więź z przyrodą, wrażliwość na jej piękno oraz właściwy stosunek do niej,

VII. OBSZAR SPOŁECZNY

CELE OGÓLNE:

- Rozwijanie umiejętności społecznych;
- Kształtowanie poczucia przynależności społecznej;
- Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo;
- Wdrażanie dzieci do używania zwrotów grzecznościowych;
- Doskonalenie umiejętności posługiwania się imieniem, nazwiskiem i adresem;
- Wdrażanie dzieci do reguł współżycia w grupie;

Społeczny obszar rozwoju dziecka.

Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:

7.1 przejawia poczucie własnej wartości jako osoby, wyraża szacunek wobec innych osób i przestrzegając tych wartości, nawiązuje relacje rówieśnicze;

- ❖ uczy się słuchania dzieci i dorosłych,
- ❖ zdobywa przekonanie, że nikt nie jest doskonały i ma prawo się pomylić,
- ❖ przyjmuje ze spokojem odmienne zdanie od własnego,
- ❖ nabywa umiejętności wypowiedzenia własnych myśli w sytuacjach problemowych,
- ❖ uczy się serdecznych zachowań w stosunku do osób bliskich w domu,
- ❖ potrafi zachować się w stosunku do osób bliskich w domu, w przedszkolu i na ulicy,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ uczy się poprzez zabawę serdecznych zachowań wobec bliskich osób: opiekowania się podczas choroby, pociesza gdy coś boli,
- ❖ opiekuje się młodszym rodzeństwem,
- ❖ okazuje troskę wobec starszych i chorych,
- ❖ okazuje szacunek osobom starszym,

7.2 odczuwa i wyjaśnia swoją przynależność do rodziny, narodu, grupy przedszkolnej, grupy chłopców, grupy dziewczynek oraz innych grup, np. grupy teatralnej, grupy sportowej;

- ❖ poznaje zasady regulujące zachowania w grupie: korzystania ze wspólnych zabawek, zabawy w tym samym kącie zainteresowań,
- ❖ poznaje regulamin dotyczący grupy,
- ❖ interesuje się wytworami swoich kolegów,
- ❖ uczy się składać życzenia imieninowe swoim kolegom,
- ❖ uczy się właściwego zachowania podczas częstowania słodyczami,
- ❖ współdziała z nauczycielką w przygotowaniu upominku dla kolegi czy koleżanki,
- ❖ słucha starszych kolegów,
- ❖ wyrabia nawyk uprzejmego witania się z kolegami,
- ❖ słucha nauczycielki, przychodzi na jej przywołanie,
- ❖ uczy się współdziałać w parach,
- ❖ nabywa właściwy stosunek dla dzieci niepełnosprawnych,
- ❖ zaprzyjaźnia się i nawiązuje życzliwe kontakty z dziećmi z innych grup,
- ❖ pamięta o uroczystościach rodzinnych,
- ❖ rozwija poczucie odpowiedzialności poprzez wykonywanie swoich obowiązków domowych: Sprzątanie pokoju, opiekowanie się zwierzątkiem,
- ❖ uczestniczy w sprawach rodziny, interesuje się radosnymi przeżyciami, a także troskami i kłopotami,
- ❖ współdziała w rozwiązywaniu codziennych domowych problemów,

7.3 posługuje się swoim imieniem, nazwiskiem, adresem;

- ❖ umie podać swoje imię,
- ❖ nazywa po imieniu swoich kolegów,
- ❖ wie jak się nazywa,
- ❖ podaje miejsce swojego zamieszkania,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ podaje miejsce zamieszkania, ulicę i numer domu,
- ❖ wie, komu można podawać swoje dane personalne,
- ❖ rozróżnia pojęcie wsi i miasta,
- ❖ liczy się z konsekwencjami ujawniania swoich danych personalnych,

7.4 używa zwrotów grzecznościowych podczas powitania, pożegnania, sytuacji wymagającej przeproszenia i przyjęcia konsekwencji swojego zachowania;

- ❖ osłuchuje się z formami grzecznościowymi stosowanymi na co dzień,
- ❖ kulturalnie zachowuje się wobec innych,
- ❖ kulturalnie zachowuje się w stosunku do innych w każdej sytuacji i miejscu,
- ❖ kulturalnie zwraca się do innych kolegów,
- ❖ wyrabia nawyk uprzejmego witania się z kolegami,
- ❖ słucha nauczycielki, przychodzi na jej przywołanie,
- ❖ przyjmuje pomoc ze strony starszych kolegów- umie podziękować za pomoc,
- ❖ umie poprosić w razie potrzeby,
- ❖ wie, że za udzielenie pomocy należy podziękować,
- ❖ uczy się przeproszania za niewłaściwe zachowanie,
- ❖ umiejętnie zachowuje się w sytuacji kiedy trzeba komuś przerwać rozmowę: „Przepraszam, czy mogę coś powiedzieć”,
- ❖ respektuje polecenia nauczyciela,
- ❖ stosuje zwroty grzecznościowe: proszę, dziękuję, przepraszam, dzień dobry, do widzenia,

7.5 ocenia swoje zachowanie w kontekście podjętych czynności i zadań oraz przyjętych norm grupowych; przyjmuje, respektuje i tworzy zasady zabawy w grupie, współdziała z dziećmi w zabawie, pracach użytecznych, podczas odpoczynku;

- ❖ rozumie, że inni mają takie same potrzeby jak ja: uczestniczenia w zabawach, korzystania z atrakcyjnych zabawek,
- ❖ szanuje wytwory swoich kolegów,
- ❖ uczy się mówienia miłych słów,
- ❖ okazuje zainteresowanie i współczucie, gdy komuś jest przykro,
- ❖ włącza w życie grupy dzieci, które po raz pierwszy przyszły do przedszkola,
- ❖ zawiera przedszkolne przyjaźnie,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

7.6 nazywa i rozpoznaje wartości związane z umiejętnościami i zachowaniami społecznymi, np. szacunek do dzieci i dorosłych, szacunek do ojczyzny, życzliwość okazywana dzieciom i dorosłym – obowiązkowość, przyjaźń, radość;

- ❖ przestrzega kulturalnego zwracania się do siebie nawzajem,
- ❖ poznaje proste zasady: chłopiec ustępuje miejsca dziewczynce,
- ❖ okazuje wzajemną życzliwość innym,
- ❖ opiekuje się nowymi kolegami,
- ❖ okazuje szacunek osobom starszym,
- ❖ zawiera przedszkolne przyjaźnie,
- ❖ zwraca się do kolegów i koleżanek po imieniu,
- ❖ uczy się rozumieć jaką wartość w życiu ma miłość i przyjaźń,
- ❖ wie, że należy pomagać sobie nawzajem,
- ❖ pełni obowiązki przydzielone przez nauczyciela,
- ❖ uczy się rozpoznawać zachowania społeczne związane z wyrażaniem szacunku do ojczyzny,

7.7 respektuje prawa i obowiązki swoje oraz innych osób, zwracając uwagę na ich indywidualne potrzeby;

- ❖ sprzeciwia się przemocy fizycznej wobec siebie i innych dzieci ze strony rówieśników i dorosłych,
- ❖ słucha bajek, opowiadań, gdzie wyeksponowana jest miłość, dobroć i prawda,
- ❖ określa jednoznaczne postawy przeciwstawne: dobry- zły,
- ❖ poznaje dobre uczynki, wie że złe zachowanie przynosi konsekwencje,
- ❖ kształtuje poczucie odpowiedzialności za wspólne dobra,
- ❖ słucha utworów literackich o wymowie moralnej,
- ❖ podejmuje próby oceny postępowania bohaterów,
- ❖ rozpoznaje dobre uczynki,
- ❖ sprawia radość innym i unika sytuacji, w których może sprawić komuś przykrość,
- ❖ jest odpowiedzialny za wspólną własność,
- ❖ osłuchuje się z nazewnictwem praw dziecka i ludzi dorosłych,
- ❖ rozumie i stosuje zasady, które mówią, że każdy ma prawo do zabawy, nauki, szczęścia
- ❖ wie, że ma prawo do odmowy uczestnictwa w zabawach i innych czynnościach z rówieśnikami i dorosłymi,
- ❖ rozumie konsekwencje kłamstwa,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ wie, że ma prawo do pomocy ze strony dorosłych w sytuacjach trudnych,
- ❖ toleruje odmienności w wyglądzie i zachowaniu innych,
- ❖ kształtuje życzliwą i serdeczną postawę wobec wszystkich ludzi, bez względu na to, jak wyglądają czy zachowują się,
- ❖ poznaje przyczyny odmienności np.: niezależnie od innej rasy ludzkiej, skutek choroby,
- ❖ oczekuje tolerancji ze strony innych dla swojej odmienności czy słabości,
- ❖ uczy się szacunku do innych,
- ❖ potrafi dzielić się z innymi bez względu na wiek i pochodzenie,

7.8 obdarza uwagą inne dzieci i osoby dorosłe;

- ❖ słucha mowy dzieci i dorosłych,
- ❖ zdobywa przekonanie, że nikt nie jest doskonały i ma prawo się pomylić,
- ❖ przyjmuje ze spokojem odmienne zdanie od własnego,
- ❖ nabywa umiejętności wypowiedzania własnych myśli w sytuacjach problemowych,
- ❖ potrafi stanąć przed osobą, której chce coś powiedzieć, skupia na sobie jej uwagę i mówi tak, aby ona zrozumiała,
- ❖ potrafi zachować się w stosunku do osób bliskich w domu, w przedszkolu i na ulicy,
- ❖ kulturalnie zwraca się do dorosłych, kolegów, właściwie stosuje zwroty grzecznościowe,

7.9 komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi, wykorzystując komunikaty werbalne i pozawerbalne; wyraża swoje oczekiwania społeczne wobec innego dziecka, grupy;

- ❖ odbiera, rozumie i wyraża treści przekazywane przez niewerbalne środki wyrazu: ruch ciała, mimikę, gest, spojrzenie,
- ❖ interpretuje treści przekazywane przez inne sygnały wzrokowe, np.: nauczycielka wycina lizak policyjny- będziemy bawić się w ruch drogowy,
- ❖ interpretuje treści przekazywane przez znaki słuchowe, np.: słyhać uderzenia o parapet- zaczyna padać deszcz,
- ❖ rozpoznaje dotykiem zabawki, przedmioty, figury geometryczne,
- ❖ rozumie treści przekazywane przez wrażenia zapachowe i smakowe, np.: czuć zapach ciasta- będzie coś smacznego; rozpoznaje z jakich owoców pije kompot,

VIII. OBSZAR POZNAWCZY

CELE OGÓLNE:

- Wdrażanie dzieci do posługiwania się językiem polskim;
- Rozbudzenie ciekawości poznawczej;
- Rozwijanie procesów poznawczych i operacji umysłowych;
- Poznawanie świata symboli i znaków;
- Przygotowanie do nauki czytania i pisania;
- Poznawanie znaczenia matematyki;
- Poznawanie Ojczyzny i świata;
- Poznawanie wartości estetycznych;

Poznawczy obszar rozwoju dziecka.

Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:

8.1 wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą komunikatów pozawerbalnych: tańca, intencjonalnego ruchu, gestów, impresji plastycznych, technicznych, teatralnych, mimicznych, konstrukcji i modeli z tworzyw i materiału naturalnego;

- ❖ rozumie treści i polecenia przekazywane przez nauczycielkę,
- ❖ nabywa umiejętności wyrażania słowami własnych potrzeb, myśli i odczuć,
- ❖ naśladuje ruchem różne czynności,
- ❖ odbiera, rozumie i wyraża treści przekazywane przez niewerbalne środki wyrazu: ruch ciała, mimikę, gest, spojrzenie.
- ❖ interpretuje treści przekazywane przez inne sygnały wzrokowe, np.: Krzys przyniósł cukierki- pewnie ma dziś urodziny,
- ❖ interpretuje treści przekazywane przez znaki słuchowe, np.: słycać uderzenia młotka- pewnie ktoś wbija gwoździe,
- ❖ rozpoznaje dotykiem zabawki, przedmioty, figury geometryczne.
- ❖ rozumie treści przekazywane przez wrażenia zapachowe i smakowe, np.: w sali czuć zapach pasty- ktoś wypastował podłogę; rozpoznaje z jakiego owocu jest dżem,
- ❖ reaguje na umowne znaki graficzne: czerwone koło- stoimy, zielone- poruszamy się,
- ❖ rozpoznaje owoce i warzywa za pomocą zmysłu smaku i zapachu,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

8.2 wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą języka mówionego, posługuje się językiem polskim w mowie zrozumiałej dla dzieci i osób dorosłych, mówi płynnie, wyraźnie, rytmicznie, poprawnie wypowiada ciche i głośne dźwięki mowy, rozróżnia głoski na początku i końcu w wybranych prostych fonetycznie słowach;

- ❖ nabywa odwagi i umiejętności wypowiadania własnych myśli w kontaktach indywidualnych i zespołowych,
- ❖ nabywa swobody w rozmowach prowadzonych w formie dialogu przy różnych okazjach,
- ❖ rozwija zasób słownika biernego i czynnego,
- ❖ wykonuje łatwe ćwiczenia mięśni narządów mowy, np.: klaskanie językiem, pokazywanie zębów w uśmiechu, ziewanie,
- ❖ wykonuje ćwiczenia mięśni twarzy: robienie min- wydymanie policzków,
- ❖ naśladuje łatwe do odtworzenia głosy zwierząt i pojazdów,
- ❖ wykonuje ćwiczenia oddechowe: dmuchanie na wstążeczki, bibułki, piórka,
- ❖ wykonuje ćwiczenia głosowe na samogłoskach, np.: usypianie lalki: aaa.
- ❖ wypowiada się na temat obrazków o odpowiednim stopniu trudności,
- ❖ uczy się budowania poprawnych, prostych i zrozumiałych zdań,
- ❖ doskonali poprawność gramatyczną wypowiedzi,
- ❖ wyrabia śmiałość w spontanicznym wypowiadaniu się w różnych sytuacjach,
- ❖ nabywa umiejętności formułowania swobodnych wypowiedzi i prowadzenia rozmów z użyciem poprawnych gramatycznie zdań, odnoszących się do treści występujących w różnych sytuacjach dnia codziennego,
- ❖ rozwija zasób słownika poprzez poznawanie i kojarzenie z nazwą nowych przedmiotów, zjawisk, zdarzeń,
- ❖ wykonuje ćwiczenia narządów mowy: szczęki dolnej, warg, języka (wykorzystanie lusterek w celu samokontroli),
- ❖ naśladuje dźwięki dochodzące z otoczenia,
- ❖ poprawnie artykułuje grupy spółgłoskowe np. dźwięczne-bezdźwięczne („b”-„p”, „d”-„t”),
- ❖ wykonuje ćwiczenia oddechowe: wdech, wydech,
- ❖ opowiada obrazki o bardziej złożonych treściach,
- ❖ opisuje historyjki obrazkowe, używa zdań pojedynczych,
- ❖ poprawnie stara się używać odmiennych części mowy,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ nabywa przekonania, że jego wypowiedzi są akceptowane,
- ❖ uzupełnia wypowiedzi rówieśników,
- ❖ podejmuje próbę prowadzenia dyskusji,
- ❖ opanowuje umiejętność prowadzenia rozmowy jako formy wymiany informacji, umiejętność zadawania pytań i udzielania odpowiedzi z zachowaniem poprawności gramatycznej,
- ❖ poszerza zasób słownika o nowe nazwy i związane z nimi pojęcia z uwzględnieniem czynności umysłowych: porównywania, analizy i syntezy,
- ❖ wypowiada się poprawnie pod względem gramatycznym, słownikowym, artykulacyjnym i logicznym, zarówno w mowie powiązanej jak i w rozmowie,
- ❖ bogaci słownik bierny i czynny poprzez poszerzanie zakresu i treści pojęć odnoszących się do zagadnień przyrodniczych, społecznych, zdrowotnych i innych,
- ❖ posługuje się umiarkowanym głosem,
- ❖ wsłuchuje się w ciszę, określa rodzaje dźwięków: ich źródła, odległości, kierunku i miejsca, z którego dochodzą,
- ❖ uczy się mówienia szeptem, po cichu (głuchy telefon),
- ❖ panuje nad swoim głosem i kontroluje własne zachowania,
- ❖ cicho porozumiewa się w sytuacjach, które tego wymagają, np.: podczas wykonywania prac plastycznych,
- ❖ nabywa umiejętności wypowiadania własnych myśli w sytuacjach problemowych,
- ❖ uczy się mówienia „nie rozumiem”, w sytuacji gdy coś jest niezrozumiałe,
- ❖ wyodrębnia głoski w nagłosie i wygłosie,
- ❖ wyodrębnia głoski w śródgłosie,
- ❖ dzieli wyraz o prostej budowie fonetycznej na głoski,

8.3 odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych;

- ❖ bawi się w teatr,
- ❖ wciela się w role aktorów, ulubionego bohatera,
- ❖ uczy się poprawnego i jasnego wyrażania myśli,
- ❖ przezwycięża nieśmiałość,
- ❖ odrywa się od świata realnego,
- ❖ zapomina o swoich przeżyciach negatywnych,
- ❖ wciela się w postaci fikcyjne,
- ❖ wykorzystuje swoją wyobraźnię,
- ❖ rozwija swoją fantazję,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ uczestniczy w zabawach pantomimicznych z elementami dramy,
- ❖ ekspresyjnie wyraża swoje uczucia i przeżycia, odgrywając role,
- ❖ wyzwala motywację do odkrywania własnych możliwości i uzdolnień,

8.4 rozpoznaje litery, którymi jest zainteresowane na skutek zabawy i spontanicznych odkryć, odczytuje krótkie wyrazy utworzone z poznanych liter w formie napisów drukowanych dotyczące treści znajdujących zastosowanie w codziennej aktywności;

- ❖ rozpoznaje swoje imię spośród kilku,
- ❖ rozpoznaje imiona swoich kolegów,
- ❖ odczytuje globalnie krótkie 3-4 literowe wyrazy,
- ❖ odczytuje globalnie dłuższe wyrazy,
- ❖ rozpoznaje samogłoski: A, a, O, o, E, e, I, i, U, u, Y, y,
- ❖ odróżnia litery pisane i drukowane,
- ❖ wie, które litery to samogłoski, a które spółgłoski,
- ❖ zna wszystkie litery małe i wielkie, pisane i drukowane,
- ❖ układa schemat i model wyrazu,
- ❖ przelicza litery w wyrazach,
- ❖ przelicza wyrazy w zdaniach,
- ❖ układa z liter swoje imię,
- ❖ układa z liter sylaby: ma, ta, to , me itp.
- ❖ układa z liter wyrazy wg wzoru i bez wzoru,
- ❖ układa zdania z rozsypanki wyrazowej (2-3 wyrazy),
- ❖ wie, że zdanie rozpoczyna się z wielkiej litery i kończy kropką,

8.5 odpowiada na pytania, opowiada o zdarzeniach z przedszkola, objaśnia kolejność zdarzeń w prostych historyjkach obrazkowych, układa historyjki obrazkowe, recytuje wierszyki, układa i rozwiązuje zagadki;

- ❖ rozumie proste pytania i udziela właściwych odpowiedzi, stara się samo zadawać pytania,
- ❖ wypowiada się na temat obrazków zawierających duże, wyraźne postacie i rzeczy,
- ❖ opowiada, co się dzieje na obrazku,
- ❖ układa proste zdania z zachowaniem poprawności gramatycznej,
- ❖ układa historyjkę obrazkową składającą się z 2- 6 obrazków,
- ❖ stosuje określenia: najpierw, potem, na końcu,
- ❖ przewiduje zakończenia opowiadań, historyjek,
- ❖ planuje i organizuje swoje przyjęcie urodzinowe w przedszkolu,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ snuje domysły na temat zdarzeń mogących nastąpić wcześniej lub później,
- ❖ samodzielnie tworzy dalszy ciąg wydarzeń,
- ❖ powtarza wiersze, rymowanki,
- ❖ tworzy zagadki,
- ❖ tworzy zagadki ruchowe naśladowując zwierzęta, czynności,

8.6 wykonuje własne eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom, nazywa je, tworzy żarty językowe i sytuacyjne, uważnie słucha i nadaje znaczenie swym doświadczeniom;

- ❖ uważnie słucha dzieci i dorosłych,
- ❖ wypowiada się na temat obrazków,
- ❖ opowiada co dzieje się na obrazkach,
- ❖ układa opowiadania i stosuje określenia: najpierw, potem, na końcu,
- ❖ wymyśla zakończenia opowiadań i historyjek obrazkowych,
- ❖ snuje domysły na temat zdarzeń mogących nastąpić wcześniej lub później,
- ❖ samodzielnie tworzy dalszy ciąg wydarzeń,
- ❖ kończy rozpoczęte zdania,

8.7 eksperymentuje rytmem, głosem, dźwiękami i ruchem, rozwijając swoją wyobraźnię muzyczną; słucha, odtwarza i tworzy muzykę, śpiewa piosenki, porusza się przy muzyce i do muzyki, dostrzega zmiany charakteru muzyki, np. dynamiki, tempa i wysokości dźwięku oraz wyraża ją ruchem, reaguje na sygnały, muzykuje z użyciem instrumentów oraz innych źródeł dźwięku; śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym muzykowaniu; wyraża emocje i zjawiska pozamuzyczne różnymi środkami aktywności muzycznej; aktywnie słucha muzyki; wykonuje lub rozpoznaje melodie, piosenki i pieśni, np. ważne dla wszystkich dzieci w przedszkolu, np. hymn przedszkola, charakterystyczne dla uroczystości narodowych (hymn narodowy), potrzebne do organizacji uroczystości np. Dnia Babci i Dziadka, święta przedszkolaka (piosenki okazjonalne) i inne; w skupieniu słucha muzyki;

- ❖ bierze udział w zabawach ćwiczących prawidłowe oddychanie,
- ❖ wykonuje ćwiczenia poprawnej wymowy w zabawach logopedycznych,
- ❖ powtarza rytmicznie teksty za głosem nauczycielki,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŹMIERZU*

- ❖ uczy się i śpiewa piosenki o treści zrozumiałej, ilustrowanej zabawką, obrazkiem,
- ❖ śpiewa samo i w grupie,
- ❖ wykonuje ćwiczenia rytmiczne w oparciu o piosenki – klaskanie, stukanie, inne umowne ruchy,
- ❖ słucha piosenek nawiązujących do aktualnie obchodzonych świąt,
- ❖ uczy się krótkich piosenek nawiązujących do aktualnie obchodzonych świąt,
- ❖ utrwała piosenki poprzez różne formy doskonalące śpiew – powtarza fragmenty tekstu piosenki ze zmianą dynamiki, mówienie szeptem,
- ❖ ilustruje proste piosenki ruchem,
- ❖ bierze udział w zabawach ze śpiewem,
- ❖ umie ustawić się i poruszać: w kole wiązonym, jedno za drugim, w małych grupkach, w parach, w rze4dzie, w dwóch kołach, w szeregu,
- ❖ potrafi wyrażać ruchem i gestem zjawiska przyrodnicze,
- ❖ wykonuje ćwiczenia ortofoniczne i emisyjne w oparciu o znane piosenki,
- ❖ potrafi zaśpiewać piosenki śpiewane w roku poprzednim.
- ❖ uczy się nowych piosenek,
- ❖ poznaje piosenki i tańce charakterystyczne dla twórczości ludowej własnego regionu,
- ❖ uczy się prostych piosenek i tańców opartych na motywach ludowych,
- ❖ wykonuje improwizacje głosem (rozwija własną inwencję twórczą),
- ❖ posiada swobodę ruchową wypowiedzi inspirowanej tekstem lub akompaniamentem,
- ❖ wykonuje ćwiczenia doskonalące reakcje na różnorodne sygnały,
- ❖ uczy się prostych form tanecznych: krok podstawowy, skoki, podskoki, klaskanie itp.
- ❖ rysuje i maluje ilustracje do poszczególnych zwrotek piosenki,
- ❖ poznaje kroki tańców: polki, walca, poloneza oraz kroków tańców ludowych,
- ❖ jest wrażliwe na jakość dźwięku,
- ❖ sprawdza, jak brzmią tony „grube- cienkie”,
- ❖ odróżnia głosy męski- żeński,
- ❖ jest wrażliwe na wysokość dźwięku poprzez kojarzenie z czynnościami, które odbywają się „wysoko i nisko”,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ odróżnia głośność dźwięków o różnym natężeniu stopniowym, cicho- głośno, ciszej, coraz ciszej, głośno, coraz głośniej,
- ❖ różnicuje dźwięki rejestrach niski- średni- wysoki skali instrumentu muzycznego,
- ❖ określa trzy rodzaje dynamiki: cicho- średnio- głośno, wraz ze stopniowymi zmianami,
- ❖ dostrzega zmiany tempa i wysokości dźwięku utworu muzycznego,
- ❖ potrafi poruszać się pływając lub tańcząc zgodnie z tempem, dynamiką i wysokością dźwięku utworu muzycznego,
- ❖ poznaje i rozróżnia dźwięki instrumentów muzycznych o określonej i nieokreślonej wysokości dźwięku,
- ❖ zapoznaje się z budową i sposobem wydobywania dźwięków z instrumentów: grzechotka i kołatka,
- ❖ wydobywa dźwięki z przedmiotów, z którymi styka się na co dzień: klocki, gazety, piłki, pudełka itp.
- ❖ wykorzystuje efektów akustycznych powstających przy ruchu własnego ciała,
- ❖ wykonuje improwizacje dźwiękowe,
- ❖ poznaje budowę oraz sposób grania na niektórych instrumentach muzycznych m.in. bębenku, tamburinie, trójkącie,
- ❖ szuka nowych efektów brzmieniowych do muzycznego opracowania wierszy, opowiadań,
- ❖ rozpoznaje i nazywa przedszkolne instrumenty perkusyjne,
- ❖ doskonali grę na przedszkolnych instrumentach perkusyjnych,
- ❖ rozpoznaje brzmienie instrumentów perkusyjnych,
- ❖ ilustruje zjawiska przyrodnicze za pomocą gry na instrumentach lub innych przedmiotach akustycznych,
- ❖ gra własny akompaniament do piosenki,
- ❖ wykonuje improwizacje rytmiczne do ćwiczeń ruchowych: piosenek, wierszy, opowiadań,
- ❖ uczy się grania prostych melodii,
- ❖ wsłuchuje się w dźwięki mowy,
- ❖ słucha i rozróżnia dźwięki przyrody i otoczenia,
- ❖ słucha ciszy,
- ❖ słucha krótkich utworów muzyki poważnej podczas relaksacji,
- ❖ słucha piosenek z tekstem o treści zrozumiałej dla siebie, ilustrowanych zabawką, obrazkiem,
- ❖ słucha muzyki instrumentalnej na żywo,
- ❖ uczestniczy w organizowanych w przedszkolu koncertach muzycznych. (ok. 10 min- 30 min),
- ❖ wie, jak należy zachować się podczas koncertu,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ rozpoznaje głosy swoich kolegów,
- ❖ rozpoznaje znane piosenki po nuconej melodii lub granej na instrumencie melodycznym,
- ❖ wysłuchuje i określa kierunek, z którego dochodzi głos,

8.8 wykonuje własne eksperymenty graficzne farbą, kredką, ołówkiem, mazakiem itp., tworzy proste i złożone znaki, nadając im znaczenie, odkrywa w nich fragmenty wybranych liter, cyfr, kreśli wybrane litery i cyfry na gładkiej kartce papieru, wyjaśnia sposób powstania wykreślonych, narysowanych lub zapisanych kształtów, przetwarza obraz ruchowy na graficzny i odwrotnie, samodzielnie planuje ruch przed zapisaniem, np. znaku graficznego, litery i innych w przestrzeni sieci kwadratowej lub liniatury, określa kierunki i miejsca na kartce papieru;

- ❖ uczy się prawidłowo trzymać narzędzie malarskie i rysunkowe,
- ❖ tworzy prace plastyczne na dowolnie zaproponowane tematy,
- ❖ maluje farbami kryjącymi – farby plakatowe, klejowe,
- ❖ tworzy kompozycje za pomocą odbijania.
- ❖ rysuje kredkami świecowymi, kredą, patykami na ziemi,
- ❖ tworzy własne kompozycje,
- ❖ lepi z gliny, masy solnej i papierowej,
- ❖ tworzy kilkuelementową kompozycję z materiału przyrodniczego,
- ❖ nakleja na karton gotowe elementy,
- ❖ poznaje właściwości papieru,
- ❖ podejmuje próby składania kartki w dowolny sposób,
- ❖ wydziera określone kształty z różnego rodzaju papieru,
- ❖ tworzy własne kompozycje abstrakcyjne,
- ❖ rysuje kredkami ołówkowymi,
- ❖ kalkuje wybrane obrazy przez kalkę techniczną,
- ❖ koloruje obrazek nie wychodząc poza linię,
- ❖ komponuje formy witrażowe,
- ❖ maluje farbami akwarelowymi,
- ❖ rysuje,
- ❖ stempluje,
- ❖ kalkuje obrazki,
- ❖ składa papier według wzoru,
- ❖ tworzy kolory pochodne z barw podstawowych,
- ❖ tworzy walory barw przez dodanie bieli lub czerni,
- ❖ tworzy kompozycje rytmiczne, symetryczne,
- ❖ tworzy kompozycje rytmiczne z wykorzystaniem stempli,
- ❖ wydziera zamierzone kształty z różnego rodzaju papierów,
- ❖ sprawnie posługuje się nożyczkami,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ wycina dowolne, skomplikowane kształty po linii prostej, łamanej, falowanej,
- ❖ stosuje różne techniki plastyczne,
- ❖ konstruuje półprzestrzenne i przestrzenne formy papieru przez zginanie, sklejanie,
- ❖ tworzy prace przestrzenne i płaskie z plasteliny,
- ❖ podejmuje próby wykonywania prac plastycznych z plasteliny,
- ❖ wykonuje plastyczne prace zespołowe,
- ❖ maluje i odbija przez złożenie kartonu,
- ❖ projektuje i wykonuje elementy dekoracji przedszkolnych,
- ❖ stosuje techniki graficzne,
- ❖ maluje, rysuje na różnego rodzaju powierzchniach,
- ❖ ogląda dzieła plastyczne znanych twórców,
- ❖ analizuje treści przekazywane przez dzieła plastyczne (wykorzystane techniki, rozplanowanie, sposób ujęcia tematu).
- ❖ odwiedza galerie, wystawy, muzea,
- ❖ ogląda albumy z piękną architekturą i wspaniałymi ogrodami,
- ❖ ogląda tematyczne wystawy organizowanych dla dzieci przez muzea, lokalne ośrodki kultury,
- ❖ poznaje najslawniejsze dzieła w dziedzinie sztuk plastycznych,
- ❖ poznaje niektórych autorów sztuk plastycznych,
- ❖ tworzy obrazki przez łączenie kropek,
- ❖ potrafi kreślić linie na dużych arkuszach papieru o różnych kształtach, formacie i fakturze,
- ❖ kreśli linie pionowe i poziome,
- ❖ rysuje proste mandale,
- ❖ kreśli różne wzory graficzne zgodnie z pokazem i instrukcją nauczyciela,
- ❖ samodzielnie tworzy znaki literopodobne na różnym podłożu (kaszka, piasek),
- ❖ kreśli linie pionowe, poziome, skośne, faliste i inne,
- ❖ potrafi posługiwać się szablonem,
- ❖ rysuje po śladzie,
- ❖ kreśli szlaczki literopodobne po śladzie,
- ❖ potrafi kreślić szlaczki literopodobne na papierze różnego formatu i kształtu,
- ❖ tworzy szlaczki litero podobne,
- ❖ kreśli wzory literopodobne po śladzie i bez śladu,
- ❖ kreśli wzory literopodobne w liniaturze,
- ❖ kreśli litery po śladzie,
- ❖ kreśli litery po śladzie w liniaturze,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

8.9 czyta obrazy, wyodrębnia i nazywa ich elementy, nazywa symbole i znaki znajdujące się w otoczeniu, wyjaśnia ich znaczenie;

- ❖ poznaje znaki, oznaczenia i symbole znajdujące się w przedszkolu,
- ❖ rozpoznaje znaczek rozpoznawczy w szatni i łazience,
- ❖ uczy się korzystać z toalety wie, gdzie załatwiają się chłopcy i dziewczynki w zależności od symbolu na drzwiach,
- ❖ obserwuje podczas wycieczek nazwy ulic i numery domów,
- ❖ obserwuje podczas wycieczek oznaczenia instytucji, zakładów pracy,
- ❖ obserwuje podczas wycieczek do zakładów i instytucji znaki i symbole umieszczone wewnątrz budynku i odczytuje z pomocą nauczyciela,
- ❖ obserwuje i nazywa znaki drogowe,
- ❖ rozpoznaje niektóre znaki i wie co one oznaczają i dlaczego są tak ważne,
- ❖ wykonuje wspólnie z nauczycielką oznaczenia do wykorzystania w sali,

8.10 wymienia nazwę swojego kraju i jego stolicy, rozpoznaje symbole narodowe (godło, flaga, hymn), nazywa wybrane symbole związane z regionami Polski ukryte w podaniach, przysłowia, legendach, bajkach, np. o smoku wawelskim, orientuje się, że Polska jest jednym z krajów Unii Europejskiej;

- ❖ wie, że jest Polakiem, a Polacy mówią po polsku,
- ❖ zna stolicę Polski- Warszawa,
- ❖ poznaje mapę Polski, próbuje wskazać swój region,
- ❖ wskazuje na mapie stolicę Polski- Warszawę oraz ważniejsze rzeki: Wisła, Odra,
- ❖ poznaje herb Warszawy- Syrenkę, oraz legendę związaną z tą postacią,
- ❖ wie, jak nazywa się miasto, które kiedyś było stolicą Polski- Kraków,
- ❖ potrafi wymienić zabytki Krakowa i Warszawy,
- ❖ wskazuje na mapie obszary: górski, morski, nizinny,
- ❖ budzi zainteresowanie rodzinnym krajem podczas spacerów i wycieczek,
- ❖ poznaje tradycje ludowe związane z własnym regionem,
- ❖ nazywa godło i flagę państwową,
- ❖ uczy się hymnu narodowego- wie jaką należy zachować postawę,
- ❖ wymienia kraje należące do Unii Europejskiej,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ słucha bajek, legend i podań,

8.11 wyraża ekspresję twórczą podczas czynności konstrukcyjnych i zabawy, zagospodarowuje przestrzeń, nadając znaczenie umieszczonym w niej przedmiotom, określa ich położenie, liczbę, kształt, wielkość, ciężar, porównuje przedmioty w swoim otoczeniu z uwagi na wybraną cechę;

- ❖ bierze udział w zabawach manipulacyjnych i konstrukcyjnych,
- ❖ buduje z drewnianych klocków,
- ❖ nabywa doświadczenia i eksperymentuje poprzez łączenie dużych klocków plastikowych,
- ❖ eksperymentuje materiałem przyrodniczym poprzez badanie twardości, kruchości, ciężaru, plastyczności, spistości, itp.
- ❖ podejmuje próby składania papieru na pół,
- ❖ tworzy konstrukcje przestrzenne,
- ❖ lepi z różnych mas plastycznych,
- ❖ nazywa i opisuje swoje budowle,

8.12 klasyfikuje przedmioty według: wielkości, kształtu, koloru, przeznaczenia, układa przedmioty w grupy, szeregi, rytmy, odtwarza układy przedmiotów i tworzy własne, nadając im znaczenie, rozróżnia podstawowe figury geometryczne (koło, kwadrat, trójkąt, prostokąt);

- ❖ nazywa wielkość przedmiotów używając pojęć: duży, średni, mały, większy, największy; wyższy, niższy, najniższy,
- ❖ stosuje określenia: długi, krótki, wysoki, niski,
- ❖ stosuje pojęcia: ciężki, lekki,
- ❖ potrafi wskazać w najbliższym otoczeniu obiekt mały i duży,
- ❖ wskazuje w parze przedmiotów – przedmiot duży i mały,
- ❖ manipuluje na przedmiotach układając je od najmniejszego do największego i odwrotnie (piramidy),
- ❖ oceniania wielkości przedmiotów poprzez stosowanie porównań: większy od....., mniejszy od....., taki sam,
- ❖ porządkuje przedmioty wg wielkości malejącej i wzrastającej. Używa określeń: mały, mniejszy, najmniejszy; duży, większy, największy; taki sam,
- ❖ rozumie określenia dotyczące wielkości przedmiotów w zależności od rodzaju obiektu,
- ❖ posługuje się określeniami dotyczącymi wielkości przedmiotów w zależności od rodzaju obiektu (wysoki- niski, mały- duży, chudy- gruby: wraz ze stopniowaniem),

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŹMIERZU*

- ❖ układa dowolne kompozycje, mozaiki, obrazki z figur geometrycznych,
- ❖ rozpoznaje i nazywa koło, trójkąt, kwadrat, prostokąt,
- ❖ rozpoznaje i nazywa figury przestrzenne najczęściej pojawiające się w otoczeniu dziecka: kula- piłka, sześcian- dom,
- ❖ odwzorowuje kształty poznanych figur np.: rysuje po śladzie, układa z patyczków, sznurka,
- ❖ poznaje charakterystyczne cechy figur- podobieństwa i różnice,
- ❖ odszukuje poznane kształty w najbliższym otoczeniu,

8.13 eksperymentuje, szacuje, przewiduje, dokonuje pomiaru długości przedmiotów, wykorzystując np. dłoń, stopę, but;

- ❖ poznaje w toku zabaw i ćwiczeń określenia długi i krótki,
- ❖ dostrzega w czasie zabaw manipulacyjnych różnice długości między przedmiotami (zabawkami),
- ❖ stosuje określenia: długi-krótki,
- ❖ porównuje przedmioty i szacuje, czy są tej samej długości,
- ❖ stosuje określenia długi – dłuższy, krótki, krótszy,
- ❖ zapoznaje się z możliwością dokonywania pomiarów tzw. „naturalną” miarą (np. długość kroku, stopy, rozpiętość palców przy mierzeniu łańcucha na choinkę) oraz tzw. „wspólną” miarą (np. może to być skakanka, sznurek, klocek, ołówek, patyk. ...), przy pracach na działce, budowlach z klocków, zabawach ruchowych,
- ❖ zdobywa doświadczenia sprzyjających stosowaniu określeń dotyczących wielkości przedmiotów (poprzez różnicowanie, porównywanie, porządkowanie) według wzrastającej lub malejącej długości, wielkości,
- ❖ mierzy długości krokami, stopa za stopą,
- ❖ stosuje umiejętność mierzenia w sytuacjach życiowych,
- ❖ sprawnie posługuje się (w toku czynności manipulacyjnych, gier i zabaw ruchowych) pojęciami dotyczącymi długości: długi, dłuższy, najdłuższy, taki sam ...
- ❖ doskonali umiejętność w posługiwaniu się „wspólną” miarą, porównywanie przedmiotów w odniesieniu do wybranego, stanowiącego „wspólną” miarę),
- ❖ porównuje i szacuje wielkości dwóch przedmiotów. Ustala, czy są tej samej długości,
- ❖ mierzy długość krokami, stopa za stopą, łokciami, dłonią, palcami,
- ❖ odmierza długości klockami, patykiem, sznurkiem,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ poznaje narzędzia służące do pomiaru długości: miara krawiecka, stolarska, taśma miernicza, linijka szkolna,
- ❖ mierzy długości różnych przedmiotów,

8.14 określa kierunki i ustala położenie przedmiotów w stosunku do własnej osoby, a także w stosunku do innych przedmiotów, rozróżnia stronę lewą i prawą;

- ❖ zdobywa doświadczenia sprzyjające kształtowaniu świadomości schematu własnego ciała:
 - nazywanie i pokazywanie poszczególnych części ciała
 - poznawanie określeń – tył, góra – dół, bok
- ❖ rozumie i stosuje określenie: w przód- w tył, do góry – na dół – manipuluje przedmiotami,
- ❖ rozumie i stosuje określenia dotyczące położenia przedmiotów w przestrzeni. Zapoznanie ze słowami: na- pod, wysoko-nisko, za, obok, np. porządkując zabawki dzieci ustawiają duże misie na półce małe samochody pod półką, a traktor obok półki, itp.
- ❖ różnicuje, porównuje i posługuje się określeniami dotyczącymi kierunków w przestrzeni: przed siebie-za siebie, w bok, np. w czasie zabaw ruchowych rzucanie piłeczki lub woreczka przed siebie, za siebie,
- ❖ różnicuje, porównuje i posługuje się określeniami dotyczącymi położenia przedmiotów w przestrzeni : daleko-blisko, dalej-bliżej, wyżej-niżej,
- ❖ poznaje określenia dotyczące stronności własnego ciała, np. oznaczenie prawej ręki jako wiodącej (u dziecka praworęcznego) kropeczką zawiązaniem wstążeczki lub nitki ... Pokazuje prawą rękę, nogi, ucha (analogiczne postępowanie ze stroną lewą),
- ❖ coraz dokładniej porównuje i posługuje się pojęciami dotyczącymi kierunków w przestrzeni : w prawo, w lewo,
- ❖ posługuje się pojęciami dotyczącymi położenia przedmiotów w przestrzeni względem siebie (w odniesieniu do siebie): na prawo-na lewo, naprzeciw, np. zabawa „Jak dojść do celu ?” - dziecko ma zasłonięte oczy, a nauczycielka podaje instrukcje słowną umożliwiającą dojście do określonego celu,
- ❖ orientuje się w schemacie ciała osoby stojącej naprzeciw (odwrotność strony lewej i prawej),
- ❖ w czasie wycieczki, spaceru określa (wskazuje) prawą, lewą stronę ulicy, co znajduje się po prawej-lewej stronie,
- ❖ określa kierunki w przestrzeni : w przód-w tył, do góry-na dół, przed siebie- za siebie, w bok, w prawo-w lewo, na wprost,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ posługuje się pojęciami dotyczącymi położenia przedmiotów w przestrzeni :
 - na, pod, nad, np. nad stołem wisi lampa, pod stołem leży piłka, na stole stoi wazon z kwiatami
 - wyżej-niżej, np. lampa wisi wyżej, obrazek wisi niżej
 - między, przy, np. pasta leży przy kubku, mydło leży między gąbką i szczoteczką do rąk
 - na prawo od, na lewo od, wewnątrz, np. na prawo od kubka leży pasta do zębów, wewnątrz (w środku) kubka jest woda.
 - w środku (wewnątrz), na zewnątrz, np. w środku (wewnątrz) pudełka są klocki w kształcie koła, na zewnątrz pudełka leżą klocki w kształcie trójkąta
- ❖ Stosuje zdobyte wiadomości w praktyce:
 - określa kierunki z punktu widzenia kolegi (inny układ odniesienia),
 - próbuje rysować proste „planów” drogi spaceru,
 - w ogrodzie, na spacerze, wycieczce, zaznacza strzałkami (rysowanie kredą, układanie z patyczków, szyszek) drogi, którą należy dojść do „ukrytego skarbu”,

8.15 przelicza elementy zbiorów w czasie zabawy, prac porządkowych, ćwiczeń i wykonywania innych czynności, posługuje się liczebnikami głównymi i porządkowymi, rozpoznaje cyfry oznaczające liczby od 0 do 10, eksperymentuje z tworzeniem kolejnych liczb, wykonuje dodawanie i odejmowanie w sytuacji użytkowej, liczy obiekty, odróżnia liczenie błędne od poprawnego;

- ❖ tworzy zbiory przedmiotów według określonej cechy, np. koloru, przeznaczenia,
- ❖ potrafi ocenić liczebność, posługując się określeniami: dużo, mało,
- ❖ określa liczebność zbiorów,
- ❖ tworzy zbiory przedmiotów i wyodrębnia podzbiory według dwóch cech, np. wielości i koloru,
- ❖ sprawdza równoliczność dwóch zbiorów w działaniu poprzez dokładanie do jednego zbioru takiej samej liczby elementów drugiego zbioru lub dobieranie po jednym elemencie z każdego zbioru,
- ❖ potrafi określić liczebność zbiorów, stosując wyrażenia: tyle samo, więcej, mniej,

PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU

- ❖ stara się wydzielać elementy ze zbioru, tworząc podzbiór,
- ❖ porównuje liczebność zbiorów, licząc i działając na konkretnych,
- ❖ łączy elementy dwóch zbiorów w pary w celu porównania liczebności,
- ❖ wie, że na równoliczność zbiorów nie mają wpływu wielkość i kształt liczonych elementów,
- ❖ porządkuje zbiory w ciągu rosnącym i malejącym,
- ❖ przelicza elementy w zbiorze i zapisuje liczbę za pomocą cyfry,
- ❖ zna pojęcie zbioru pustego,
- ❖ stosuje poprawnie określenia: więcej o, mniej o, tyle samo,
- ❖ wyodrębnia część wspólną dwóch zbiorów,
- ❖ liczy do 10,
- ❖ poprawnie posługuje się liczebnikami głównymi,
- ❖ posługuje się prawidłowo, liczebnikami porządkowymi, rozumie ich znaczenie, np. określa własne miejsce w szeregu, układa przedmioty według podanej kolejności, numeruje miejsca,
- ❖ liczy, rozpoczynając z dowolnego miejsca, w różnych kierunkach, w różnych układach tych samych elementów – rozsypka, rząd, kolumna, szereg,
- ❖ prawidłowo tworzy chodnik matematyczny,
- ❖ potrafi wskazać znak graficzny liczby od 1 do 10,
- ❖ układa ciąg liczb wg zasady od 1 do 10,
- ❖ układa chodniczki matematyczne od 0 do 10,
- ❖ uczy się samodzielnie konstruować gry,
- ❖ potrafi bez przeliczania oczek na kostce do gry podać właściwą liczbę,
- ❖ dodaje i odejmuje w zakresie 10,
- ❖ uczy się rozpoznawać i pisać po śladzie graficzny obraz liczby: cyfry od 0 do 10, kojarzy brzmienie liczebników z odpowiednią cyfrą,
- ❖ wie jak wyglądają znaki matematyczne „+”, „-”, „=”, „<”, „>”, umie je zastosować podczas operacji dodawania i odejmowania,
- ❖ zapisuje działania matematyczne do zadania z treścią,
- ❖ próbuje układać treść zadania do podanej formuły, np. $4 + 2 = 6$,
- ❖ rozumie, że ilość nie zależy od sposobu liczenia. (Liczy przedmioty rozpoczynając od prawej, potem od lewej strony, od początku i od końca. Ustala wynik.),
- ❖ liczy znikające obiekty i ustala ile ich było (np. przelicza przedmioty wkładane do pudełka),
- ❖ liczy obiekty i pokazuje na zbiorach zastępczych (np. na patyczkach),

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ sprawnie liczy,
- ❖ rozróżnia błędne liczenie od poprawnego,
- ❖ bawi się w sklep, targowisko, by pojąć wymianę w sytuacji kupna i sprzedaży według umowy (np. jeden za jeden, dwa za jeden),

8.16 posługuje się w zabawie i w trakcie wykonywania innych czynności pojęciami dotyczącymi następstwa czasu np. wczoraj, dzisiaj, jutro, rano, wieczorem, w tym nazwami pór roku, nazwami dni tygodnia i miesięcy;

- ❖ potrafi skupić uwagę na rytmach, wychwytuje powtarzające się sekwencje i kontynuuje je: rytmy układane z klocków, rytmy wysłuchane i wygrywane, układy rytmiczne pokazane ruchem ciała. Stopniowanie trudności,
- ❖ przekłada dostrzeżone regularności z jednej reprezentacji na inną, a potem na jeszcze inną,
- ❖ rysuje szlaczki według wcześniej wysłuchanego rytmu (wystukany lub wygrany na instrumentach) oraz według rytmu pokazanego ruchem ciała,
- ❖ potrafi kodować rytm na papierze,
- ❖ uczy się na pamięć wierszyków, wyliczanek i krótkich opowiadań z powtarzającymi się motywami,
- ❖ podejmuje próby samodzielnego układania podobnych wyliczanek i krótkich opowiadań,
- ❖ rozumie rytmiczną organizację czasu : pory roku, dni tygodnia, miesiące w roku,
- ❖ orientuje się, co oznaczają określenia : wczoraj, jutro, pojutrze, przedwczoraj. Tydzień jako porządek dni od poniedziałku do niedzieli (włącznie) i jako 7 dni, niezależnie od którego dnia zacznie się liczyć,
- ❖ zauważa przemienność dnia i nocy,
- ❖ używa określeń: rano, wieczór, jasno, ciemno,
- ❖ poznaje przyrządy do odmierzania upływu czasu: zegar, stoper, minutnik,
- ❖ zna nazwy pór roku, miesięcy, dni tygodnia, stara się je wymieniać w kolejności,

8.17 rozpoznaje modele monet i banknotów o niskich nominałach, porządkuje je, rozumie, do czego służą pieniądze w gospodarstwie domowym;

- ❖ wie do czego służą pieniądze,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ bogaci słownictwo związane z pieniędzmi: banknoty, monety, grosz, złotówka, cena, reszta, oszczędności, bank, bankomat, karta płatnicza,
- ❖ wie jak wyglądają monety: 1 zł, 2 zł, 5zł,
- ❖ posługuje się pieniędzmi w zabawie np. w sklep,
- ❖ rozpoznaje rodzaje monet i banknotów o niskich nominałach,
- ❖ porządkuje monety wg określonej zasady,

8.18 posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych, np. tęcza, deszcz, burza, opadanie liści z drzew, sezonowa wędrówka ptaków, kwitnienie drzew, zamarzanie wody, dotyczącymi życia zwierząt, roślin, ludzi w środowisku przyrodniczym, korzystania z dóbr przyrody, np. grzybów, owoców, ziół;

❖ **KONIEC LATA I JESIEŃ**

- obserwuje zjawiska zachodzące w przyrodzie wraz ze zmianą pory roku,
- określa pogodę i zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla końca lata, jesieni: pogodne dni, ranki, wieczory chłodne, coraz mroczniej i smutniej, bardzo chłodno, zimno, często pada zimny deszcz, coraz dłuższa noc itp.
- obserwuje siłę i kierunek wiatru,
- prowadzi kalendarz pogody,
- zna symbole określające pogodę,
- w kalendarzach pogody oznacza pogodę w sposób umowny,
- zna składniki pogody końca lata i jesieni,
- wie, na podstawie, jakich zjawisk i cech można przewidzieć pogodę,
- nie naraża się na niebezpieczeństwo podczas burz,
- wie, jak należy się zachować podczas burzy,
- wie, jak należy się zachować podczas silnego wiatru,
- dostrzega pozytywne i negatywne skutki działania promieni słonecznych,
- wie, jak należy zabezpieczyć się przed negatywnymi skutkami działania promieni słonecznych,
- rozumie znaczenie powietrza w życiu człowieka,
- eksperymentuje poprzez określanie siły i kierunku powietrza za pomocą wiatraczka,
- obserwuje usychanie i gnienie roślin,
- rozumie potrzebę uprawiania roślin przez człowieka,
- poznaje pracę człowieka związaną z uprawą roślin,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- wykonuje niektóre prace w ogrodzie: zbieranie plonów, segregowanie, przechowywanie w odpowiednich naczyniach, kopanie ziemi w ogródku, zabezpieczanie roślin wieloletnich przez zimę, porządkowanie ogrodu przed zimą,
- obserwuje zmiany w wyglądzie i zachowaniu zwierząt – przygotowania do zimy,
- poznaje sposoby przygotowania się zwierząt do zimy (zmiana futra, gromadzenie zapasów, zapadanie w sen),
- poznaje ptaki przylatujące do nas na zimę,
- zbiera skarby do kącika przyrody: owoce grabu, jesionu, dębu – wykorzystanie ich do prac plastycznych; owoce i warzywa,
- zbiera informacje o robieniu zapasów na zimę np. kwaszenie kapusty, ogórków,

❖ **ZIMA**

- dostrzega i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla zimy: często pada śnieg, lub śnieg z deszczem, hula mroźny wiatr, lekki mróz, silny mróz, długie noce, krótkie dni,
- dostrzega zależność długości dnia od pory roku,
- prowadzi kalendarz pogody,
- rozumie potrzebę ogrzewania mieszkań,
- rozumie konieczność ciepłego ubierania się w czasie zimy,
- wie, jak należy się zachować podczas tęgich mrozów na zamrzniętych zbiornikach wodnych,
- eksperymentuje w celu uchwycenia zmian atmosferycznych typowych dla zimy- oglądanie przez szkło powiększające płatków śniegu, porównywanie ich wielkości i kształtów; wykonuje samodzielne doświadczenia z zamarzaniem wody i topieniem śniegu,
- obserwuje, jak rośliny i zwierzęta przetrzymują zimę,
- poznaje ochronną rolę śniegu wobec roślin,
- rozumie potrzeby opiekowania się i systematycznego dokarmiania oraz dopajania zwierząt zimą, ze względu na trudne warunki bytowania,
- poznaje pracę leśniczego, jej roli i znaczenia. Poznaje narzędzia i maszyny wykorzystywane przez pracowników leśnych,
- zakłada hodowle roślin w sali, w skrzynkach np. rzeżucha, fasola, szczypiorek, pietruszka,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

❖ **WIOSNA I POCZĄTEK LATA**

- dostrzega i nazywa zjawiska atmosferycznych charakterystycznych dla przedwiośnia, wiosny i początku lata: odwilż, roztopy, coraz dłuższe dni, coraz cieplejsze ranki, wieczory chłodne, słońce grzeje coraz mocniej, często wieje już ciepły wiatr itp.
- dostrzega zależność temperatury od pory roku,
- samodzielnie prowadzi kalendarz pogody i zaznacza jej symbole,
- odczytuje temperaturę z termometru
- dostrzega związki i zależności między powietrzem a zjawiskami atmosferycznymi takimi jak wędrowka chmur, burza, wiatr, huragan, trąba powietrzna,
- wskazuje niszczący wpływ powietrza na życie przyrody (huragan, halny, tornado, trąba powietrza),
- nie naraża się na niebezpieczeństwo podczas upalnych dni,
- wie, jak należy się zachować w upalne dni: nakrycie głowy, nie wychodzenie na zewnątrz w określonych godzinach, stosowanie filtrów w kremie itp.
- eksperymentuje w celu uchwycenia zmian atmosferycznych typowych dla przedwiośnia, wiosny i początku lata: wpływ wody i silnego nasłonecznienia na stan gleby,
- obserwuje kiełkowanie, pojawianie się pąków i liści, szybki wzrost, kwitnienie, pylenie, zakwitanie drzew owocowych...
- poznaje wybrane środowiska przyrodnicze np. łąki, stawu (charakterystyczna roślinność, charakterystyczne zwierzęta, zależności między światem roślin i zwierząt),
- poznaje i nazywa podstawowych części roślin: łodyga, liście, kwiat, owoc, korzeń,
- wysiewa nasiona do skrzynek i pielęgnuje rośliny w sali,
- wykonuje niektóre prace w ogrodzie z wykorzystaniem prostych narzędzi: kopie, grabi ziemię, przygotowuje zagonki, sieje i sadi,
- poznaje sposób rozmnażania się ptaków: łączenie się w pary, budowanie gniazd, składanie jajek, opieka nad pisklętami,

8.19 podejmuje samodzielną aktywność poznawczą np. oglądanie książek, zagospodarowywanie przestrzeni własnymi pomysłami konstrukcyjnymi, korzystanie z nowoczesnej technologii itd.;

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ wykazuje zainteresowanie książką z obrazkami,
- ❖ ogląda książki z małą ilością tekstu,
- ❖ wypowiada się na temat treści obrazków,
- ❖ umiejętnie odwraca kartki i szanuje książki,
- ❖ odkłada książki na stałe uzgodnione miejsce,
- ❖ korzysta z książek różnych z dużą ilością tekstu,
- ❖ dokładnie opowiada co dzieje się na obrazkach,
- ❖ prawidłowo obchodzi się z książką,
- ❖ pomaga nauczycielce w naprawianiu książek,
- ❖ uczestniczy w wymianie książek na nowe do kącika książki,
- ❖ słucha dłuższych bajek, opowiadań, wierszy dostosowanych do dzieci,
- ❖ przynosi własne książki i opowiada o nich kolegom,
- ❖ odwiedza bibliotekę szkolną, księgarnię,
- ❖ tworzy własne książeczki, ustala o czym będzie, wykonuje rysunki, okładkę,
- ❖ ogląda atlasy, encyklopedie, informatory, książki naukowe,
- ❖ czyta proste teksty,

8.20 wskazuje zawody wykonywane przez rodziców i osoby z najbliższego otoczenia, wyjaśnia, czym zajmuje się osoba wykonująca dany zawód;

- ❖ poznaje ważniejsze punkty usługowe znajdujące się w okolicy,
- ❖ nazywa zawód wykonywany i wyuczony rodziców,
- ❖ opowiada o pracy wykonywanej przez rodziców,
- ❖ opowiada o różnych zawodach,
- ❖ wymienia narzędzia i maszyny potrzebne do wykonywania zawodów,
- ❖ interesuje się pracą, jaką wykonują rodzice,
- ❖ interesuje się pracą zawodową dziadków,
- ❖ wie, gdzie pracują rodzice,
- ❖ obserwuje podczas wycieczek oznaczenia instytucji, zakładów pracy,

8.21 rozumie bardzo proste polecenia w języku obcym nowożytnym i reaguje na nie; uczestniczy w zabawach, np. muzycznych, ruchowych, plastycznych, konstrukcyjnych, teatralnych; używa wyrazów i zwrotów mających znaczenie dla danej zabawy lub innych podejmowanych czynności; powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki w grupie; rozumie ogólny sens krótkich historyjek

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

opowiadanych lub czytanych, gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami;

- ❖ potrafi się przywitać i pożegnać,
- ❖ liczy do 10,
- ❖ nazywa niektóre części twarzy i ciała,
- ❖ nazywa kolory,
- ❖ nazywa środki transportu,
- ❖ nazywa zwierzęta gospodarcze,
- ❖ nazywa członków rodziny,
- ❖ nazywa niektóre części garderoby,
- ❖ nazywa części domu,
- ❖ nazywa przybory szkolne,
- ❖ wymienia produkty spożywcze,
- ❖ nazywa podstawowe warunki atmosferyczne,
- ❖ nazywa pory roku i dni tygodnia,
- ❖ nazywa niektóre zawody,
- ❖ nazywa czynności wykonywane w chwili obecnej,
- ❖ zna podstawowe słownictwo związane z Bożym Narodzeniem, Wielkanocą, wakacjami zimowymi i letnimi,

8.22 reaguje na proste polecenie w języku mniejszości narodowej lub etnicznej, używa wyrazów i zwrotów mających znaczenie w zabawie i innych podejmowanych czynnościach: powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki; rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych wspieranych np. obrazkiem, rekwizytem, gestem; zna godło (symbol) swojej wspólnoty narodowej lub etnicznej;

- ❖ rozumie bardzo proste polecenia w języku mniejszości narodowej lub etnicznej i reaguje na nie,
- ❖ uczestniczy w zabawach np. ruchowych, językowych, muzycznych, plastycznych, konstrukcyjnych, teatralnych prowadzonych w języku mniejszości narodowej lub etnicznej,
- ❖ używa wyrazów i zwrotów w języku mniejszości narodowej lub etnicznej, mających znaczenie dla danej zabawy lub innych podejmowanych czynności,
- ❖ powtarza rymowanki, proste wierszyki i śpiewa piosenki w grupie w języku mniejszości narodowej lub etnicznej,
- ❖ rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych w języku mniejszości narodowej lub etnicznej gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- ❖ zna godło swojej wspólnoty narodowej lub etnicznej,

8.23 reaguje na proste polecenie w języku regionalnym – kaszubskim, używa wyrazów i zwrotów mających znaczenie w zabawie i innych podejmowanych czynnościach: powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki; rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych wspieranych np. obrazkiem, rekwizytem, gestem, zna godło (symbol) swojej wspólnoty regionalnej – kaszubskiej.

- ❖ rozumie bardzo proste polecenia w języku regionalnym- kaszubskim i reaguje na nie,
- ❖ uczestniczy w zabawach np. ruchowych, językowych, muzycznych, plastycznych, konstrukcyjnych, teatralnych prowadzonych w języku regionalnym- kaszubskim,
- ❖ używa wyrazów i zwrotów w języku regionalnym- kaszubskim, mających znaczenie dla danej zabawy lub innych podejmowanych czynności,
- ❖ powtarza rymowanki, proste wierszyki i śpiewa piosenki w grupie w języku regionalnym- kaszubskim,
- ❖ rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych w języku regionalnym – kaszubskim, gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami,
- ❖ wie, że należy do wspólnoty pomorskiej i/lub kaszubskiej,
- ❖ zna godło wspólnoty kaszubskiej,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

**IX. PODSTAWA PROGRAMOWA WYCHOWANIA
PRZEDSZKOLNEGO DLA PRZEDSZKOLI, ODDZIAŁÓW
PRZEDSZKOLNYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH
ORAZ INNYCH FORM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO**

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego wskazuje cel wychowania przedszkolnego, zadania profilaktyczno-wychowawcze przedszkola, oddziału przedszkolnego zorganizowanego w szkole podstawowej i innej formie wychowania przedszkolnego, zwanych dalej „przedszkolami”, oraz efekty realizacji zadań w postaci celów osiągniętych przez dzieci na zakończenie wychowania przedszkolnego.

Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to realizowane jest przez proces opieki, wychowania i nauczania – uczenia się, co umożliwi dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji.

Zadania przedszkola

1. Wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju.
2. Tworzenie warunków umożliwiających dzieciom swobodny rozwój, zabawę i odpoczynek w poczuciu bezpieczeństwa.
3. Wspieranie aktywności dziecka podnoszącej poziom integracji sensorycznej i umiejętności korzystania z rozwijających się procesów poznawczych.
4. Zapewnienie prawidłowej organizacji warunków sprzyjających nabywaniu przez dzieci doświadczeń, które umożliwią im ciągłość procesów adaptacji oraz pomoc dzieciom rozwijającym się w sposób nieharmonijny, wolniejszy lub przyspieszony.
5. Wspieranie samodzielnej dziecięcej eksploracji świata, dobór treści adekwatnych do poziomu rozwoju dziecka, jego możliwości percepcyjnych, wyobrażeń i rozumowania, z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i zainteresowań.

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

6. Wzmacnianie poczucia wartości, indywidualność, oryginalność dziecka oraz potrzeby tworzenia relacji osobowych i uczestnictwa w grupie.
7. Tworzenie sytuacji sprzyjających rozwojowi nawyków i zachowań prowadzących do samodzielności, dbania o zdrowie, sprawność ruchową i bezpieczeństwo, w tym bezpieczeństwo w ruchu drogowym.
8. Przygotowywanie do rozumienia emocji, uczuć własnych i innych ludzi oraz dbanie o zdrowie psychiczne, realizowane m.in. z wykorzystaniem naturalnych sytuacji, pojawiających się w przedszkolu oraz sytuacji zadaniowych, uwzględniających treści adekwatne do intelektualnych możliwości i oczekiwań rozwojowych dzieci.
9. Tworzenie sytuacji edukacyjnych budujących wrażliwość dziecka, w tym wrażliwość estetyczną, w odniesieniu do wielu sfer aktywności człowieka: mowy, zachowania, ruchu, środowiska, ubioru, muzyki, tańca, śpiewu, teatru, plastyki.
10. Tworzenie warunków pozwalających na bezpieczną, samodzielną eksplorację otaczającej dziecko przyrody, stymulujących rozwój wrażliwości i umożliwiających poznanie wartości oraz norm odnoszących się do środowiska przyrodniczego, adekwatnych do etapu rozwoju dziecka.
11. Tworzenie warunków umożliwiających bezpieczną, samodzielną eksplorację elementów techniki w otoczeniu, konstruowania, majsterkowania, planowania i podejmowania intencjonalnego działania, prezentowania wytworów swojej pracy.
12. Współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka.
13. Kreowanie, wspólne z wymienionymi podmiotami, sytuacji prowadzących do poznania przez dziecko wartości i norm społecznych, których źródłem jest rodzina, grupa w przedszkolu, inne dorosłe osoby, w tym osoby starsze, oraz rozwijania zachowań wynikających z wartości możliwych do zrozumienia na tym etapie rozwoju.
14. Systematyczne uzupełnianie, za zgodą rodziców, realizowanych treści wychowawczych o nowe zagadnienia, wynikające z pojawienia się w otoczeniu dziecka zmian i zjawisk istotnych dla jego bezpieczeństwa i harmonijnego rozwoju.

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

15. Systematyczne wspieranie rozwoju mechanizmów uczenia się dziecka, prowadzące do osiągnięcia przez nie poziomu umożliwiającego podjęcie nauki w szkole.

16. Organizowanie zajęć – zgodnie z potrzebami – umożliwiających dziecku poznawanie kultury i języka mniejszości narodowej lub etnicznej lub języka regionalnego – kaszubskiego.

17. Tworzenie sytuacji edukacyjnych sprzyjających budowaniu zainteresowania dziecka językiem obcym nowożytnym, chęci poznawania innych kultur.

Przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym nie dotyczy:

1) dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawności sprzężone, jeżeli jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym;

2) dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na inne niż wymienione w pkt 1 rodzaje niepełnosprawności, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59), oraz jeżeli z indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego wynika brak możliwości realizacji przygotowania do posługiwania się językiem obcym nowożytnym ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka.

Osiągnięcia dziecka na koniec wychowania przedszkolnego

I. Fizyczny obszar rozwoju dziecka. Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:

1) zgłasza potrzeby fizjologiczne, samodzielnie wykonuje podstawowe czynności higieniczne;

2) wykonuje czynności samoobsługowe: ubieranie się i rozbieranie, w tym czynności precyzyjne, np. zapinanie guzików, wiązanie sznurowadeł;

3) spożywa posiłki z użyciem sztućców, nakrywa do stołu i sprząta po posiłku;

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAŁ HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- 4) komunikuje potrzebę ruchu, odpoczynku itp.;
- 5) uczestniczy w zabawach ruchowych, w tym rytmicznych, muzycznych, naśladowczych, z przyborami lub bez nich; wykonuje różne formy ruchu: bieżne, skoczne, z czworakowaniem, rzutne;
- 6) inicjuje zabawy konstrukcyjne, majsterkuje, buduje, wykorzystując zabawki, materiały użytkowe, w tym materiał naturalny;
- 7) wykonuje czynności, takie jak: sprzątanie, pakowanie, trzymanie przedmiotów jedną ręką i oburącz, małych przedmiotów z wykorzystaniem odpowiednio ukształtowanych chwytów dłoni, używa chwytu pisarskiego podczas rysowania, kreślenia i pierwszych prób pisania;
- 8) wykonuje podstawowe ćwiczenia kształtujące nawyk utrzymania prawidłowej postawy ciała;
- 9) wykazuje sprawność ciała i koordynację w stopniu pozwalającym na rozpoczęcie systematycznej nauki czynności złożonych, takich jak czytanie i pisanie.

II. Emocjonalny obszar rozwoju dziecka. Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:

- 1) rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje, próbuje radzić sobie z ich przeżywaniem;
- 2) szanuje emocje swoje i innych osób;
- 3) przeżywa emocje w sposób umożliwiający mu adaptację w nowym otoczeniu, np. w nowej grupie dzieci, nowej grupie starszych dzieci, a także w nowej grupie dzieci i osób dorosłych;
- 4) przedstawia swoje emocje i uczucia, używając charakterystycznych dla dziecka form wyrazu;
- 5) rozstaje się z rodzicami bez lęku, ma świadomość, że rozstanie takie bywa dłuższe lub krótsze;
- 6) rozróżnia emocje i uczucia przyjemne i nieprzyjemne, ma świadomość, że odczuwają i przeżywają je wszyscy ludzie;

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

- 7) szuka wsparcia w sytuacjach trudnych dla niego emocjonalnie; wdraża swoje własne strategie, wspierane przez osoby dorosłe lub rówieśników;
- 8) zauważa, że nie wszystkie przeżywane emocje i uczucia mogą być podstawą do podejmowania natychmiastowego działania, panuje nad nieprzyjemną emocją, np. podczas czekania na własną kolej w zabawie lub innej sytuacji;
- 9) wczuwa się w emocje i uczucia osób z najbliższego otoczenia;
- 10) dostrzega, że zwierzęta posiadają zdolność odczuwania, przejawia w stosunku do nich życzliwość i troskę;
- 11) dostrzega emocjonalną wartość otoczenia przyrodniczego jako źródła satysfakcji estetycznej.

III. Społeczny obszar rozwoju dziecka. Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:

- 1) przejawia poczucie własnej wartości jako osoby, wyraża szacunek wobec innych osób i przestrzegając tych wartości, nawiązuje relacje rówieśnicze;
- 2) odczuwa i wyjaśnia swoją przynależność do rodziny, narodu, grupy przedszkolnej, grupy chłopców, grupy dziewczynek oraz innych grup, np. grupy teatralnej, grupy sportowej;
- 3) posługuje się swoim imieniem, nazwiskiem, adresem;
- 4) używa zwrotów grzecznościowych podczas powitania, pożegnania, sytuacji wymagającej przeproszenia i przyjęcia konsekwencji swojego zachowania;
- 5) ocenia swoje zachowanie w kontekście podjętych czynności i zadań oraz przyjętych norm grupowych; przyjmuje, respektuje i tworzy zasady zabawy w grupie, współdziała z dziećmi w zabawie, pracach użytecznych, podczas odpoczynku;
- 6) nazywa i rozpoznaje wartości związane z umiejętnościami i zachowaniami społecznymi, np. szacunek do dzieci i dorosłych, szacunek do ojczyzny, życzliwość okazywana dzieciom i dorosłym – obowiązkowość, przyjaźń, radość;
- 7) respektuje prawa i obowiązki swoje oraz innych osób, zwracając uwagę na ich indywidualne potrzeby;

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

8) obdarza uwagą inne dzieci i osoby dorosłe;

9) komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi, wykorzystując komunikaty werbalne i pozawerbalne; wyraża swoje oczekiwania społeczne wobec innego dziecka, grupy.

IV. Poznawczy obszar rozwoju dziecka. Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:

1) wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą komunikatów pozawerbalnych: tańca, intencjonalnego ruchu, gestów, impresji plastycznych, technicznych, teatralnych, mimicznych, konstrukcji i modeli z tworzyw i materiału naturalnego;

2) wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą języka mówionego, posługuje się językiem polskim w mowie zrozumiałej dla dzieci i osób dorosłych, mówi płynnie, wyraźnie, rytmicznie, poprawnie wypowiada ciche i głośne dźwięki mowy, rozróżnia głoski na początku i końcu w wybranych prostych fonetycznie słowach;

3) odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych;

4) rozpoznaje litery, którymi jest zainteresowane na skutek zabawy i spontanicznych odkryć, odczytuje krótkie wyrazy utworzone z poznanych liter w formie napisów drukowanych dotyczące treści znajdujących zastosowanie w codziennej aktywności;

5) odpowiada na pytania, opowiada o zdarzeniach z przedszkola, objaśnia kolejność zdarzeń w prostych historyjkach obrazkowych, układa historyjki obrazkowe, recytuje wierszyki, układa i rozwiązuje zagadki;

6) wykonuje własne eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom, nazywa je, tworzy żarty językowe i sytuacyjne, uważnie słucha i nadaje znaczenie swym doświadczeniom;

7) eksperymentuje rytmem, głosem, dźwiękami i ruchem, rozwijając swoją wyobraźnię muzyczną; słucha, odtwarza i tworzy muzykę, śpiewa piosenki, porusza się przy muzyce i do muzyki, dostrzega zmiany charakteru muzyki, np. dynamiki, tempa i wysokości dźwięku oraz wyraża ją ruchem, reaguje na sygnały, muzykuje z użyciem instrumentów oraz innych źródeł dźwięku; śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym muzykowaniu; wyraża emocje i zjawiska

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

pozamuzyczne różnymi środkami aktywności muzycznej; aktywnie słucha muzyki; wykonuje lub rozpoznaje melodie, piosenki i pieśni, np. ważne dla wszystkich dzieci w przedszkolu, np. hymn przedszkola, charakterystyczne dla uroczystości narodowych (hymn narodowy), potrzebne do organizacji uroczystości np. Dnia Babci i Dziadka, święta przedszkolaka (piosenki okazjonalne) i inne; w skupieniu słucha muzyki;

8) wykonuje własne eksperymenty graficzne farbą, kredką, ołówkiem, mazakiem itp., tworzy proste i złożone znaki, nadając im znaczenie, odkrywa w nich fragmenty wybranych liter, cyfr, kreśli wybrane litery i cyfry na gładkiej kartce papieru, wyjaśnia sposób powstania wykreślonych, narysowanych lub zapisanych kształtów, przetwarza obraz ruchowy na graficzny i odwrotnie, samodzielnie planuje ruch przed zapisaniem, np. znaku graficznego, litery i innych w przestrzeni sieci kwadratowej lub liniatury, określa kierunki i miejsca na kartce papieru;

9) czyta obrazy, wyodrębnia i nazywa ich elementy, nazywa symbole i znaki znajdujące się w otoczeniu, wyjaśnia ich znaczenie;

10) wymienia nazwę swojego kraju i jego stolicy, rozpoznaje symbole narodowe (godło, flaga, hymn), nazywa wybrane symbole związane z regionami Polski ukryte w podaniach, przysłowia, legendach, bajkach, np. o smoku wawelskim, orientuje się, że Polska jest jednym z krajów Unii Europejskiej;

11) wyraża ekspresję twórczą podczas czynności konstrukcyjnych i zabawy, zagospodarowuje przestrzeń, nadając znaczenie umieszczonym w niej przedmiotom, określa ich położenie, liczbę, kształt, wielkość, ciężar, porównuje przedmioty w swoim otoczeniu z uwagi na wybraną cechę;

12) klasyfikuje przedmioty według: wielkości, kształtu, koloru, przeznaczenia, układa przedmioty w grupy, szeregi, rytmy, odtwarza układy przedmiotów i tworzy własne, nadając im znaczenie, rozróżnia podstawowe figury geometryczne (koło, kwadrat, trójkąt, prostokąt);

13) eksperymentuje, szacuje, przewiduje, dokonuje pomiaru długości przedmiotów, wykorzystując np. dłoń, stopę, but;

14) określa kierunki i ustala położenie przedmiotów w stosunku do własnej osoby, a także w stosunku do innych przedmiotów, rozróżnia stronę lewą i prawą;

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

15) przelicza elementy zbiorów w czasie zabawy, prac porządkowych, ćwiczeń i wykonywania innych czynności, posługuje się liczebnikami głównymi i porządkowymi, rozpoznaje cyfry oznaczające liczby od 0 do 10, eksperymentuje z tworzeniem kolejnych liczb, wykonuje dodawanie i odejmowanie w sytuacji użytkowej, liczy obiekty, odróżnia liczenie błędne od poprawnego;

16) posługuje się w zabawie i w trakcie wykonywania innych czynności pojęciami dotyczącymi następstwa czasu np. wczoraj, dzisiaj, jutro, rano, wieczorem, w tym nazwami pór roku, nazwami dni tygodnia i miesięcy;

17) rozpoznaje modele monet i banknotów o niskich nominałach, porządkuje je, rozumie, do czego służą pieniądze w gospodarstwie domowym;

18) posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych, np. tęcza, deszcz, burza, opadanie liści z drzew, sezonowa wędrówka ptaków, kwitnienie drzew, zamarzanie wody, dotyczącymi życia zwierząt, roślin, ludzi w środowisku przyrodniczym, korzystania z dóbr przyrody, np. grzybów, owoców, ziół;

19) podejmuje samodzielną aktywność poznawczą np. oglądanie książek, zagospodarowywanie przestrzeni własnymi pomysłami konstrukcyjnymi, korzystanie z nowoczesnej technologii itd.;

20) wskazuje zawody wykonywane przez rodziców i osoby z najbliższego otoczenia, wyjaśnia, czym zajmuje się osoba wykonująca dany zawód;

21) rozumie bardzo proste polecenia w języku obcym nowożytnym i reaguje na nie; uczestniczy w zabawach, np. muzycznych, ruchowych, plastycznych, konstrukcyjnych, teatralnych; używa wyrazów i zwrotów mających znaczenie dla danej zabawy lub innych podejmowanych czynności; powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki w grupie; rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych, gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami;

22) reaguje na proste polecenie w języku mniejszości narodowej lub etnicznej, używa wyrazów i zwrotów mających znaczenie w zabawie i innych podejmowanych czynnościach: powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki; rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych wspieranych np. obrazkiem, rekwizytem, gestem; zna godło (symbol) swojej wspólnoty narodowej lub etnicznej;

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

23) reaguje na proste polecenie w języku regionalnym – kaszubskim, używa wyrazów i zwrotów mających znaczenie w zabawie i innych podejmowanych czynnościach: powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki; rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych wspieranych np. obrazkiem, rekwizytem, gestem, zna godło (symbol) swojej wspólnoty regionalnej – kaszubskiej.

Warunki i sposób realizacji

1. Zgodnie z zapisami dotyczącymi zadań przedszkola nauczyciele organizują zajęcia wspierające rozwój dziecka. Wykorzystują do tego każdą sytuację i moment pobytu dziecka w przedszkolu, czyli tzw. zajęcia kierowane i niekierowane. Wszystkie doświadczenia dzieci płynące z organizacji pracy przedszkola są efektem realizacji programu wychowania przedszkolnego. Ważne są zatem zajęcia kierowane, jak i czas spożywania posiłków, czas przeznaczony na odpoczynek i charakter tego odpoczynku, uroczystości przedszkolne, wycieczki, ale i ubieranie, rozbieranie. Bardzo ważna jest samodzielna zabawa.
2. Przedstawione w podstawie programowej naturalne obszary rozwoju dziecka wskazują na konieczność uszanowania typowych dla tego okresu potrzeb rozwojowych, których spełnieniem powinna stać się dobrze zorganizowana zabawa, zarówno w budynku przedszkola, jak i na świeżym powietrzu. Naturalna zabawa dziecka wiąże się z doskonaleniem motoryki i zaspokojeniem potrzeby ruchu, dlatego organizacja zajęć na świeżym powietrzu powinna być elementem codziennej pracy z dzieckiem w każdej grupie wiekowej.
3. Nauczyciele, organizując zajęcia kierowane, biorą pod uwagę możliwości dzieci, ich oczekiwania poznawcze i potrzeby wyrażania swoich stanów emocjonalnych, komunikacji oraz chęci zabawy. Wykorzystują każdą naturalnie pojawiającą się sytuację edukacyjną prowadzącą do osiągnięcia dojrzałości szkolnej. Sytuacje edukacyjne wywołane np. oczekiwaniem poznania liter skutkują zabawami w ich rozpoznawaniu. Jeżeli dzieci w sposób naturalny są zainteresowane zabawami prowadzącymi do ćwiczeń czynności złożonych, takich jak liczenie, czytanie, a nawet pisanie, nauczyciel przygotowuje dzieci do wykonywania tychże czynności zgodnie z fizjologią i naturą pojawiania się tychże procesów.
4. Przedszkole jest miejscem, w którym poprzez zabawę dziecko poznaje alfabet liter drukowanych. Zabawa rozwija w dziecku oczekiwania poznawcze w tym zakresie i jest najlepszym rozwiązaniem metodycznym, które sprzyja jego rozwojowi. Zabawy przygotowujące do nauki pisania liter prowadzić powinny

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

jedynie do optymalizacji napięcia mięśniowego, ćwiczeń planowania ruchu przy kreśleniu znaków o charakterze literopodobnym, ćwiczeń czytania liniatury, wodzenia po śladzie i zapisu wybranego znaku graficznego. W trakcie wychowania przedszkolnego dziecko nie uczy się czynności złożonych z udziałem całej grupy, lecz przygotowuje się do nauki czytania i pisanie oraz uczestniczy w procesie alfabetyzacji.

5. Nauczyciele diagnozują, obserwują dzieci i twórczo organizują przestrzeń ich rozwoju, włączając do zabaw i doświadczeń przedszkolnych potencjał tkwiący w dzieciach oraz ich zaniepokojenie elementami otoczenia.

6. Współczesny przedszkolak funkcjonuje w dynamicznym, szybko zmieniającym się otoczeniu, stąd przedszkole powinno stać się miejscem, w którym dziecko otrzyma pomoc w jego rozumieniu.

7. Organizacja zabawy, nauki i wypoczynku w przedszkolu oparta jest na rytmie dnia, czyli powtarzających się systematycznie fazach, które pozwalają dziecku na stopniowe zrozumienie pojęcia czasu i organizacji oraz dają poczucie bezpieczeństwa i spokoju, zapewniając mu zdrowy rozwój.

8. Pobyt w przedszkolu jest czasem wypełnionym zabawą, która pod okiem specjalistów tworzy pole doświadczeń rozwojowych budujących dojrzałość szkolną. Nauczyciele zwracają uwagę na konieczność tworzenia stosownych nawyków ruchowych u dzieci, które będą niezbędne, aby rozpocząć naukę w szkole, a także na rolę poznawania wielozmysłowego. Szczególne znaczenie dla budowy dojrzałości szkolnej mają zajęcia rytmiki, które powinny być prowadzone w każdej grupie wiekowej oraz gimnastyki, ze szczególnym uwzględnieniem ćwiczeń zapobiegających wadom postawy.

9. Nauczyciele systematycznie informują rodziców o postępach w rozwoju ich dziecka, zachęcają do współpracy w realizacji programu wychowania przedszkolnego oraz opracowują diagnozę dojrzałości szkolnej dla tych dzieci, które w danym roku mają rozpocząć naukę w szkole.

10. Przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym powinno być włączone w różne działania realizowane w ramach programu wychowania przedszkolnego i powinno odbywać się przede wszystkim w formie zabawy. Należy stworzyć warunki umożliwiające dzieciom osłuchanie się z językiem obcym w różnych sytuacjach życia codziennego. Może to zostać zrealizowane m.in. poprzez kierowanie do dzieci bardzo prostych poleceń w języku obcym w toku różnych zajęć i zabaw, wspólną lekturę książeczek dla dzieci w języku obcym, włączanie do zajęć rymowanek, prostych wierszyków,

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

piosenek oraz materiałów audiowizualnych w języku obcym. Nauczyciel prowadzący zajęcia z dziećmi powinien wykorzystać naturalne sytuacje wynikające ze swobodnej zabawy dzieci, aby powtórzyć lub zastosować w dalszej zabawie poznane przez dzieci słowa lub zwroty.

Dokonując wyboru języka obcego nowożytnego, do posługiwania się którym będą przygotowywane dzieci uczęszczające do przedszkola lub innej formy wychowania przedszkolnego, należy brać pod uwagę, jaki język obcy nowożytny jest nauczany w szkołach podstawowych na terenie danej gminy.

11. Aranżacja przestrzeni wpływa na aktywność wychowanków, dlatego proponuje się takie jej zagospodarowanie, które pozwoli dzieciom na podejmowanie różnorodnych form działania. Wskazane jest zorganizowanie stałych i czasowych kątek zainteresowań. Jako stałe proponuje się kątki: czytelniczy, konstrukcyjny, artystyczny, przyrodniczy. Jako czasowe proponuje się kątki związane z realizowaną tematyką, świętami okolicznościowymi, specyfiką pracy przedszkola.

12. Elementem przestrzeni są także zabawki i pomoce dydaktyczne wykorzystywane w motywowaniu dzieci do podejmowania samodzielnego działania, odkrywania zjawisk oraz zachodzących procesów, utrwalania zdobytej wiedzy i umiejętności, inspirowania do prowadzenia własnych eksperymentów. Istotne jest, aby każde dziecko miało możliwość korzystania z nich bez nieuzasadnionych ograniczeń czasowych.

13. Elementem przestrzeni w przedszkolu są odpowiednio wyposażone miejsca przeznaczone na odpoczynek dzieci (leżak, materac, mata, poduszka), jak również elementy wyposażenia odpowiednie dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

14. Estetyczna aranżacja wnętrza umożliwia celebrowanie posiłków (kulturalne, spokojne ich spożywanie połączone z nauką posługiwania się sztucami), a także możliwość wybierania potraw przez dzieci (walory odżywcze i zdrowotne produktów), a nawet ich komponowania.

15. Aranżacja wnętrza umożliwia dzieciom podejmowanie prac porządkowych np. po i przed posiłkami, po zakończonej zabawie, przed wyjściem na spacer.

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

X. EWALUACJA

Istotnym elementem pracy pedagogicznej jest diagnozowanie osiągnięć wychowanków.

Ewaluacja programu ma na celu sprawdzenie, czy w trakcie prowadzenia zajęć dzieci wykazują się swoimi kompetencjami. Wystarczy obserwować stopień aktywności dzieci podczas zajęć i zabaw i notować swoje spostrzeżenia, aby mieć pełny obraz osiągnięć dzieci w zakresie danych umiejętności.

Do przeprowadzenia ewaluacji może posłużyć opracowany arkusz obserwacji dziecka. Prezentowany poniżej arkusz obserwacji dziecka składa się z 4 obszarów. Obszary te zostały skompilowane z obszarów edukacyjnych powyżej opracowanej podstawy programowej. Są to następujące obszary: obszar fizyczny, obszar emocjonalny, obszar społeczny, obszar poznawczy. Na każdy obszar składają się umiejętności dziecka.

Obserwacje dziecka powinno prowadzić się permanentnie, najlepiej w zeszytach obserwacji, gdzie nauczyciel zapisuje swoje bieżące obserwacje, indywidualnie dla każdego dziecka.

Natomiast z arkusza obserwacyjnego korzystamy 2 razy w ciągu roku przedszkolnego, by ogólnie ocenić rozwój dziecka. Oceny wstępnej dokonujemy na początku roku przedszkolnego, najlepiej do końca października. Następnie zaznaczamy postępy dziecka po I półroczu, czyli styczeń, luty. Kolejne osiągnięcia dziecka zaznaczamy na końcu roku- maj, czerwiec. Tym sposobem mamy pełny obraz rozwoju, funkcjonowania dziecka w ciągu roku przedszkolnego. Każdy rodzic winien być poinformowany o każdorazowej obserwacji, zwłaszcza jeśli obserwujemy zmianę w rozwoju, zachowaniu dziecka. Dobrze jest, gdy rodzic zapoznany jest z arkuszem obserwacji swojego dziecka, i gdy sam może odnieść się do tych obserwacji.

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

XI. BIBLIOGRAFIA

1. Andrzejewska J. (red.), Wspieranie rozwoju kompetencji komunikacyjnych dzieci, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2009.
2. Animatorzy PSPiA KLANZA, Kurs wstępny z pedagogiki zabawy, Lublin 1998 r. 11
3. Animatorzy PSPiA KLANZA „Tańce i zabawy dla grupy”, Lublin 1998
4. Brzezińska A. I. (red.), Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005.
5. Bogdanowicz M., Szewczyk M.: Metoda Dobrego Startu. Harmonia, Gdańsk 2007.
6. Buzan T., Rusz głową, Zysk i S-ka Warszawa 1998
7. Cichocki A., Edukacja elementarna szansą nowej, jakości wychowania, Trans Humana, Białystok 2005.
8. Debesse M., Etapy w wychowaniu, Wydawnictwo „Żak”, Warszawa 1983.
9. De Bono E., Naucz swoje dziecko myśleć, Świat Książki, Warszawa 1995
10. Doman G., Jak nauczyć małe dziecko czytać., Excalibur, Bydgoszcz 1992.
11. Doman G., Jak postępować z dzieckiem z uszkodzeniem mózgu., Protext, Poznań 1996.
12. Dryden G., Vos J., Rewolucja w uczeniu, Zysk i S-ka, Poznań 2003
13. Eysenck H., Podpatrywanie umysłu, Poznań 1999
14. Gołębnik B, Uczenie metodą projektów, WSiP 2002
15. Graban J., Sprawka R., Trening słuchu. Harmonia, Gdańsk 2007.
16. Graban J., Sprawka R., Logopedyczne zabawy grupowe dla dzieci od 4-7 lat. Harmonia, Gdańsk 2007.
17. Gruszczyk-Kolczyńska E, Skura M., Skarbiec matematyczny. Nowa Era, Warszawa 2005.
18. Gruszczyk- Kolczynska E, Zielińska E., Program wspomaganie rozwoju wychowania i edukacji starszych przedszkolaków (czterolatek, pięcioletków). Nowa Era, Warszawa 2007.
19. Grzeszkiewicz B., Współczesność i przyszłość edukacji elementarnej, PRINT GROUP, Szczecin 2006
20. Guz S., Andrzejewska J. (red.), Edukacja wobec zagrożeń rozwoju i bezpieczeństwa dzieci, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2008.
21. Hannafort H., Zmysłne ruchy, które doskonalą umysł., Medyk, Warszawa 1998.
22. Kielar-Turska M., Jak pomagać dziecku w poznawaniu świata, WSiP, Warszawa 1992.

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*

23. Kielar-Turska M., Dziecko i komunikacja. Jak dziecko staje się kompetentne komunikacyjnie, *Wychowanie w Przedszkolu*, 1997, nr 3.
24. Piwowarski R. (red.), Dziecko – nauczyciel – rodzice. Konteksty edukacyjne, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok – Warszawa 2003.
25. Klus-Stańska D., Światy dziecięcych znaczeń. Poszukiwanie kontekstów teoretycznych., Wydawnictwo Akademickie. „Żak”, Warszawa 2004.
26. Krauze-Sikorska H., Edukacja przez sztukę. O edukacyjnych wartościach artystycznej twórczości dziecka, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. A. Mickiewicza Poznań 2006.
27. Kuszak K., Dynamika rozwoju samodzielności dziecka w wieku przedszkolnym, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Poznań 2006.
28. Kwieciński Z., Dziesięciościan edukacji, [w:] *Socjopatologia edukacji*, Trans Humana, Olecko 1995.
29. Lewandowska E., Widzenie barw u dzieci w wieku przedszkolnym, [w:] Guz S., Andrzejewska J. (red.), *Wybrane problemy edukacji dzieci w przedszkolu i szkole*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2005.
30. Mikinia A., Zając B., Jak wdrażać metodę projektu. Poradnik dla nauczycieli i uczniów..., *Impuls* 2006
31. Majchrzak I., *Nazywanie świata*, MAC Edukacja 2007
32. Majchrzak I.: *Wprowadzenie dziecka w świat pisma*. WSiP, Warszawa 2000 r.
33. Majchrzak I.: *Opowieści sowy*. Mac Edukacja, Kielce 2004.
34. Majchrzak I.: *Gry czytelnicze*. Mac edukacja, Kielce 2005.
35. Raichel: *Pedagogika zabawy*, Warszawa 1985 r.
36. Sherborne W., *Ruch rozwijający dla dzieci*, PWN 1997
37. Sowińska H., Michalak R., *Edukacja elementarna jako strategia zmian rozwojowych dziecka*, Wydawnictwo „Impuls”, Kraków 2004.
38. Wilken H., *Dzieci stają się przyjaciółmi przyrody*. Edukacja ekologiczna w przedszkolu i szkole podstawowej, *Jedność*, Kielce 2004.
39. Właźnik K., *Wychowanie fizyczne w przedszkolu*, WSiP, Warszawa 1980.

*PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
PRZEDSZKOLA „KRASNAL HAŁABAŁA”
W KAŻMIERZU*